

Debreceni Pozsgástár

Receptaculum Succulentarum Debreceniense (Hungaria)

VIII. évf. 2. sz. 2005

A Magyar Pozsgásgyűjtők Közhasznú Egyesületének (Debrecen) ismeretterjesztő folyóirata
Succulent Magazin of Debrecen (Hungary) *Educational Journal of Hungarian Succulent Collectors' Society (Debrecen)*

Levélcím (Address): 4015 Debrecen, Pf: 82.
 vagy 4032 Debrecen, Poroszlai u. 38. II/5.
Tel.: 36 (52) 481-985 **Tel./fax:** 36 (52) 447-027
E-mail: macko@movinet.hu
Internet honlap: dkke.movinet.hu

Az Egyesület tisztségviselői (Officials):

Elnök (President): *Papp László*
 4225 Debrecen, Zsindely u. 1.
 Tel.: (52) 316-666/2037 E-mail: palasz@freemail.hu

Titkár (Secretary): *Horváth László*
 4027 Debrecen, Nádor u. 17. Tel.: 06 (30) 370-72-20

Gazdasági ügyvivő (Hon. Treasurer): *Tóth Norbert*
 4028 Debrecen, Jósika u. 7/a
 Tel.: (52) 446-733, (70) 366-0492
 E-mail: cactused@freemail.hu

Belföldi és külföldi kapcsolatok referense: *Molnár Imre*
 4032 Debrecen, Poroszlai u. 38. II/5.
 Tel.: (52) 481-985 E-mail: macko@movinet.hu

Magfelelősök: *Szani Károly*
 4032 Debrecen, Lehel u. 10. XIV/111.
 Tel.: (52) 439-479
 E-mail: szani@tvnetwork.hu

Nagy József
 4271 Mikepércs, Arany János u. 31.
 Tel.: (52) 398-848, (20) 327-62-09

A szerkesztőség (Editorial office):

4032 Debrecen Poroszlai u. 38. II/5.
 vagy 4015 Debrecen Pf: 82.
Tel.: (52) 481-985 **Tel./fax:** (52) 447-027
E-mail: macko@movinet.hu

A szerkesztőbizottság tagjai (Editorial team):

Alapító-főszerkesztő (Foundation general editor):
Papp László
 4225 Debrecen, Zsindely u. 1. Tel.: (52) 316-666/2037
 E-mail: palasz@freemail.hu

Szerkesztőségi titkár (Secretary of Editorial office):
Molnár Imre
 4032 Debrecen, Poroszlai u. 38. II/5.
 Tel.: (52) 481-985 E-mail: macko@movinet.hu

Szerkesztőségi tagok
 (Members of Editorial):

Dr. Buglyó Péter
 4028 Debrecen, Szigligeti u.18. II/9.
 Tel.: (52) 316-666/2405 E-mail: buglyo@tigris.klte.hu

Déli Tamás
 5500 Gyomaendrőd, Hársfa u. 21.
 Tel.: (66) 285-587, (30) 854-66-43

Fizere Miklós
 4028 Debrecen, Kétmalom u. 6. Tel./fax: (30) 468-26-76

Horváth László
 4027 Debrecen, Nádor u. 17. Tel.: (30) 370-72-20

Morvay István
 4027 Debrecen, Libakert u. 8.
 Tel.: (70) 564-1389 E-mail: morvay.istvan@citromail.hu

Idegen nyelvi lektorok:
Dr. Csajbók József

Egyéb információk (Other information):

Kiadó: Magyar Pozsgásgyűjtők Közhasznú Egyesülete (Debrecen)

A folyóirat megjelenik egy évben négy alkalommal.

Címváltozások bejelentése: Az folyóiratot csak helyesen megadott cím esetében kaphatják meg időben. Amennyiben lakcíme megváltozik, úgy a változásról lehetőleg levélben, írásban mielőbb értesítse az egyesületet.

Levelezés és hírszerzés: Minden, a folyóiratot és az egyesületet érintő általános kérdésben, valamint a lakóhelyén vagy annak körzetében készülő kiállításról, gyűjtőkről és gyűjteményekről, működő vagy alakuló klubokról, vásári és értékesítési, valamint kiállítási lehetőségről kérjük keresse az egyesületet.

Útmutató a cikkek szerzőinek: A folyóirat szerkesztősége kéri és várja mindazok cikkeit, akik a kaktuszokkal és egyéb pozsgás növényekkel bármilyen kapcsolatban vannak és készítenek éreznék útleírások, élőhelyi leírások és más, a témával összefüggő írárok megjelentetéséhez. A cikkeket küldhetik olvasható kézírással, géppel írva vagy CD-n rögzítve, amelyeket kérésre visszaküldjük. A cikkhez tartozó fotót, diát rajzot, térképet stb. kérésre ugyancsak visszaküldjük.

Fenntartunk minden jogot a szerkesztésben, a tartalom nem érintő szakmai lektorálásban, a cikkek illusztrációs kiegészítésére, változtatására és a megjelentetés idejére vonatkozóan. A cikkek elején maximum két mondatban legyen megfogalmazva az írás lényege, amelyet angolra és németre fordítottunk. Egyben kérjük olvasóinkat, hogy a közreadott cikkekkel, a folyóirattal és az egyesülettel kapcsolatos észrevételeiket a szerkesztőség címére szíveskedjenek levélben megküldeni.

A folyóirat megrendelése és az egyesületi tagság: Magyar Pozsgásgyűjtők Közhasznú Egyesületének (Debrecen) bármely magán és jogi személyi tagja lehet, aki a 2005. évre 3000 Ft tagdíjat az egyesület részére befizeti, amely összeg tartalmazza a folyóirat adott évben megjelenő 4 számát és a postai bérmentesítés értékét. A tagsági díj feljogosít az egyesületi életben való részvételre, a maglistából történő rendelés esetén pedig a tagoknak járó árengedményre.

© **Debreceni Pozsgástár:** Minden jog fenntartva.

ISSN 1419-130x

A Debreceni Pozsgástár szerkesztőségének írásos engedélye nélkül a folyóirat egyetlen részét sem szabad lemásolni vagy felhasználni semmilyen formában. (Text and illustration copyright).

Terjeszti: Magyar Pozsgásgyűjtők Közhasznú Egyesülete (Debrecen).

A folyóirat megjelenését támogatja:

Molnár Imre, Papp László

Nyomdai munkák: Litográfia Kft.

4034 Debrecen, Pipóhegy u. 16.

Tel./fax: (52) 430-184

E-mail: lito@movinet.hu

Felelős vezető: Vécsesi Tibor

Terjedelem: 4,5 (A/5) ív

Design: Juhász Béla • jubela@freemail.hu • (70) 2673-448

1.
2.

Tartalomjegyzék

Inhaltsverzeichnis

Table of contents

66

Dr. Juhász Lajos: Útinapló:
Tenerife, a kanáriák és a kutyatejfélek szigete
Dr. Juhász, L.: Reisetagebuch:
Tenerife, die Insel der Kanarienvögel und der Euphorbien.
Dr. Juhász, L.: Itinerary:
Teneriff, the island of the canary-birds and the Euphorbias

Papp László: Folyóiratszeme
British Cactus & Succulent Journal 2005/1
Papp, L.: Zeitschriftenschau:
British Cactus & Succulent Journal 2005/1
Papp, L.: Journal Review:
British Cactus & Succulent Journal 2005/1

74

75

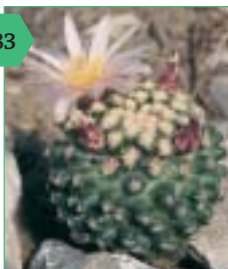
Ficzere Miklós: A Grusonia nemzetség I.
Ficzere, M.: Die Gattung Grusonia, Teil I.
Ficzere, M.: The Genus Grusonia

Molnár Imre:
A kaktuszgyűjtés vadhajtatásai: Kaktuszok bélyegeken
Molnár, I.: Der Wildsprosse der Kakteenammlung:
Kakteen an der Briefmarken
Molnár, I.: Wildshoots of Cactus collecting: Cacti on stamps

82

83

Dr. Nemes Lajos: Fegyverneki Frommer István szakirodalmi munkássága az 1933-36 években V. rész
Nemes, L.: Die fachliterarische Tätigkeit von István Fegyverneki Frommer in den Jahren 1933-36 5. Teil
Nemes, L.: István Fegyverneki Frommer's activity on special literature (in the field of cacti) in the period 1933-36. Part 5

Dr. Csajbók József: Folyóiratszeme
Kakteen und andere Sukkulente 2004/10-12
Csajbók, J.: Zeitschriftenschau: KuaS 2004/10-12.
Csajbók, J.: Journal Review: KuaS 2004/10-12.

86

88

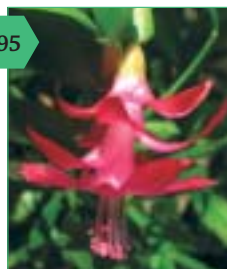
Budai Ferenc: Selymkorófélekről (Asclepiadaceae) 14. rész
Budai, F.: Über die Seidenpflanzenarten (Asclepiadaceae) 14. Teil
Budai, F.: About Asclepiadaceae Part 14

Kiss László: Magyar kaktuszgyűjtők
Deli Tamás
Kiss, L.: Kakteen Sammler aus Ungarn: Deli Tamás
Kiss, L.: Hungarian cactus collectors: Deli Tamás

90

95

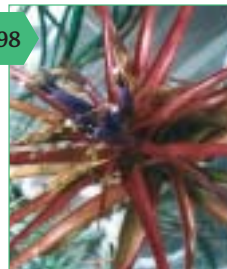
Epresi László: Kaktuszos „Suli”
A Schlumbergera hibridek gyűjtése és oltása
Epresi, L.: Schule für Kakteenfreunde:
Sammlung und Pfropfen der Schlumbergera hybriden
Epresi, L.: School for cactus growers:
Collecting and grafting of the Schlumbergera hybrids

Ficzere Miklós: Könyvismertető:
Socotra The lost island
Socotra, az elveszett sziget
Ficzere, M.: Rezension: Socotra The lost island
Ficzere, M.: Book review: Socotra The lost island

96

98

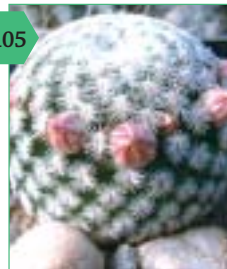
Katona József: Tillandsia VI.: Tillandsia brachycaulos
Katona, J.: Die Tillandsia Teil VI.: Tillandsia brachycaulos
Katona, J.: Tillandsia VI.: Tillandsia brachycaulos

Molnár Imre:
Egyesületünk iskolaprogramja (5)
Molnár, I.: Das Schulprogramm unseres Vereins (5)
Molnár, I.: Our school programme (5).

101

105

Ficzere Miklós: „Legszébb” kaktuszok és egyéb pozsgások
Mammillaria solisioidea
Ficzere, M.: Die „schönsten” Kakteen und andere Sukkulente
Ficzere, M.: The "nicest" cacti and other succulents

Druzsín J.: Kendvenc pozsgásaink VI. Anacamperos
Druzsín, J.: Unsere Lieblingssukkulente, Teil VI.: Die Anacamperos
Druzsín, J.: Our favourite succulent plants VI.: Anacamperos

107

Klotton, Gabriel:
Érsekújvári „Saguaro” Kaktuszgyűjtők Klubja..... 100
G. Klotton: Der Kakteen Sammler Klubs von Érsekújvár
G. Klotton: The Cactus Club in Érsekújvár

Molnár Imre:
Egyesületünk közleményei 108
Molnár, I.: Mitteilungen unseres Vereins
Molnár, I.: Our society's announcements

Kádár I. Csaba: Egyesületünk honlapja
Honlapstatisztika 111

Molnár Imre:
Egyesületünk könyvtárába érkezett kiadványok 113
Molnár, I.: Die neueste Zeitschriften in unserer Bibliothek
Molnár, I.: Journals arrived into our society's library

Ficzere Miklós:
Pozsgás kislexikon 116
Ficzere, M.: Kleinlexikon der Sukkulente
Ficzere, M.: Small Encyclopaedia of Succulents

Címoldal 2. kép	1. kép	Escobaria missouriensis ssp. nava-joiensis Fotó: Deli Tamás	Hátoldal 75. kép	74. kép	73. kép	72. kép	Anacamperos rufescens (Haw., Sweet) Fotó: Druzsín József	Hátoldal 76. kép	77. kép	76. kép	Euphorbia canariensis Fotó: Tóth Norbert
		A Tejde hófötte csúcsa Fotó: Dr. Juhász Lajos					Anacamperos arachnoides (Haw., Sims) Fotó: Druzsín József				Aeonium tabuliforme Fotó: Tóth Norbert
Címoldal 2. kép	1. kép	Lávafolyás a kalderában Fotó: Dr. Juhász Lajos	Hátoldal 75. kép	74. kép	73. kép	72. kép	Epithelantha bokei Fotó: Deli Tamás	Hátoldal 76. kép	77. kép	76. kép	Greenovia aurea Fotó: Tóth Norbert
							Lithops magoncok Fotó: Deli Tamás				

Útinapló:

Tenerife, a kanárik és a kutyatejfélék szigete

Abstract: Tenerife is the largest member of the Canarians. This island has risen from the Atlantic Ocean as a result of volcanic activity. Its natural flora is characterized by more than 300 endemic species, most of which are succulent, accustomed to the aridity. Especially, the Euphorbia species (eg. Euphorbia canariensis) and the Aeonium species are worth to be mentioned. Furthermore, in the higher regions, the special flora is characterized by laurel (Laurus azorica) forests and canarian pine (Pinus canariensis) groups. The dragon tree (Dracena draco), which is a type of the agaves, can be considered as a specialty, as well. Along with the natural flora, there are several adventive species, such as the Opuntia species which endanger the natural succulent ones. In the settlements, several plants can be found that have their origins in tropical or subtropical areas of more continents of the world, some of which are introduced in the present article.

Zusammenfassung: Tenerife ist das größte Mitglied der Kanarie Inseln. Diese Insel ist als Resultat der vulkanischen Aktivität aus dem Atlantischen Ozean entstieg. Mehr als 300 endemisch Spezies charakterisiert seine Naturvegetation, woraus meisten sind Sukkulente wegen des trockenes, sonniges Klima. Namentlich die Euphorbia Arten (z.B. Euphorbia canariensis) und die Aeonium Arten müssen wir erwähnen. In den höheren Regionen die Lorbeerwälder (Laurus azorica) und die Nadelwälder (Pinus canariensis) charakterisieren die Spezialvegetation. Der Drachenbaum (Dracaena draco) ist auch ein Spezialität der Insel. Viele gefährliche Arten leben neben der Naturvegetation, und gefährdet die endemischen Sukkulente. In der Siedlungen man kann auch viele tropische, subtropische Pflanzenarten finden, woraus einige Arten werden vorgeführt.

Európától Ny–DNY-i irányban szigetcsoportok törik meg az Atlanti-óceán összefüggő vízfelszínét. Legészakabra a Portugáliához tartozó Azori-szigetek bukkannak fel. Ezekről délebbre a Madeira szigetcsoport 7 szigetből álló együttese emelkedik ki a hullámokból. Végül, hazánktól mintegy 4000 km távolságban, a Ráktérítőtől néhány száz km-re északra egy újabb szigetcsoport emelkedik ki az Atlanti-óceán végtelen víztükréből. A 13 sziget összterülete alig 7500 km², amelyek közül csak 7 lakott. A Spanyolországhoz tartozó Kanári-szigetektől van szó. A három szigetcsoportot összességében a Macaronesiai szigeteknek is nevezik. Cikkünkben a Kanári-szigetek legnagyobb szigetét, Tenerifét mutatjuk be, amely nemcsak a tengert kedvelők paradicsoma, hanem a pozsgás növények, kaktuszok, és más szukkulensek kedvelőinek is igazi felfedezéseket tartogat.

Az örök tavasz és a vulkánok szigete

Repülővel érkezve a magasból egy háromszög alakú sziget körvonalai bontakoznak ki, a tengerpart felé futó hegygerincekkel, amelynek közepén áll Spanyolország legmagasabb (több ezer km-re az „anyaországtól”) csúcsa, a 3781 méter magas Pico de Teide, azaz a Teide hegy orma.

A szigetek kialakulásának története mintegy 20 millió évvel ezelőtt kezdődött, amikor az egyre erősebb vulkáni tevékenység révén kiemelkedtek

az óceánból Kanári-szigetek első tagjai. Mintegy 10–12 millió évvel ezelőtt „született” meg Tenerife az egykori tűzhányók gyermekeként. Néhány évtizede vált ismertté, hogy a Föld legaktívabb vulkanizmusai az óceánok fenekén húzódo hátságokból indulnak ki. A Kanári-szigetek is az atlanti-óceáni hátságához kapcsolódó vulkanizmus által kialakított területek, igaz ennek tengelyétől némileg keletebbre jelentek meg a szigetek víz felszíne felett.

A vulkáni szigetek sorában Tenerife központi helyzete mellett azért is különleges, mert a természet itt mindazt megalkotta egyben, amit a szigetcsoport szomszéd szigetein csak külön-külön láthatnánk. Kietlen lávamezők, mélyen bevágódó szurdokszerű vízmosások (barranco-k), a Teide magasba törő, mindig havas hegycsúcsa, szubtrópusi száraz, meleg hegyoldalak, termékeny talajú, zöldellő erdőkkel borított felszínek alig több, mint 2000 km²-en.

A sziget a vulkáni formákkal foglalkozó geográfusok kincsestára, de a kevésbé hozzáértők számára is izgalmas terület. Az egykori bazaltvulkánosság aktív időszakában nem lehetett túl csendes. Itt ugyanis az ún. robbanásos vulkánkitörésnek és az explózió után visszamaradt hatalmas kráter, más néven vulkáni üst keletkezésének – földrajzi nevén kaldera – lehetővé volt

3. kép A bazalttörmelék számos bennszülött pozsgás élőhelye

Fotó: Dr. Juhász Lajos

tanú. (Az itteni vulkánosságot tanulmányozta 1799-ben Alexander von Humboldt, német természettudós. A sajátos vulkáni formák közül ő írta le a szigeteket létrehozó robbanásos vulkáni működés alaptípusát.) A szigeten működő óriásvulkán anyagának jórésze egy hatalmas kitörés után darabjaira hullva elrepült, a visszamaradt anyag pedig a hatalmas kalderába rogyott. A mintegy 2000 méter magasban lévő egykori gigantikus üstben nem kevés lávaanyag fér el, tekintve, hogy átmérője kb. 14 km. Spanyol neve Las Canadas. A kaldera szélei ma is jól látszanak, mintegy 4–500 méter magas vonulatok formájában fut végig a peremen. A későbbi vulkánosság gyermeke a hófödte csúcsú Teide, amely a gigantikus robbanás ütötte kráter északi peremén emelkedik (1. kép). Jelenleg alvó vulkán, utolsó kitörését több mint 100 éve jegyezték fel. Az akkor kiszórt lávamezők még ma is kietlen kő-sivatagként jelzik, hogy az élet nehezen veszi birtokba az új területet (2. kép). A sok jellegzetes, szél által kipreparált szikla közül némelyik turista látványosság, mint a „királyné cipője”, amely

4. kép A kanári kutyatej a sziget egyik jelképe

Fotó: Dr. Juhász Lajos

5. kép Az Aeonium (*A. urbicum*) fajok gazdag állománya **Fotó: Dr. Juhász Lajos**

6. kép Az Aeonium-ok (*A. arboreum*) akár kerítéseken is virágoznak **Fotó: Dr. Juhász Lajos**

7. kép A betelepített, elvadult Opuntia állományok egyes hegyoldalakat teljesen beborítanak **Fotó: Dr. Juhász Lajos**

mögött emelkedő havas hegycsúcs ha nem is királynői, inkább királyi látvány!

A sziget látvataróján a klíma változatossága révén eltérő termékenységű talajok alakultak ki. A Teide meredek északi oldalába ütköző szél emelkedésre kényszerülve vízben telítetté válva 1000 méter felett kb. száz méter vastag felhőpaplant (az uralkodó passzátszelek által idesorolt felhők) varázsol a hegyoldal felé, amelyből emelkedés után ismét kibukkan a napsugár. A hegy déli oldalán már a szubtrópusi szárazságot tűrő szétszabdalt növényzet váltakozik a kopár vulkáni felszínnel. Tenerifén a téli hőmérséklet 20 °C körüli, az óceán sem hűl le túlságosan (18-19 °C). Nyáron az állandóan fújó passzátszelek kellemesen hűtik a felmelegedett felszínt, ezért úgy tűnhet, mintha itt egész évben tavasz lenne!

Bennszülöttek és jövevények

A Kanári-szigetek több millió éves önállósága és elkülönültsége az élővilág sajátos, bennszülött (endemikus) fajokban gazdag társulásait hozta létre. Különösen a növényvilág fejlődése jelzi az elszigetelt környezetet. A Teide magassági övezetessége egyedülálló növényzetével már Humboldt figyelmét is felkeltette.

A tengerpart közelében, főként a sziget délnyugati, déli és délkeleti régiójában a száraz környezet és bazalttufából álló vázta talaj összefüggő növényzet kialakulását nem teszi lehetővé. Különleges szukkulens és szárazságtűrő fajok jelentek meg ebben a régióban (3. kép). A nálunk ismert kutyatejfélék nagyra növő rokonai nem mindennapi látványt nyújtanak. A sziget endemikus faja és egyik jelképe az akár 3 méteres magasságú kanári kutyatej (*Euphorbia canariensis* [4. kép]) amelynek oszlopkaktuszokra emlékeztető szűrős csoportjai mindenütt feltűnnek. Jó menedéket nyújtanak a közöttük bujkáló ugyancsak bennszülött kéktorkú gyíkoknak. A fává növő levéltelen kutyatej (*Euphorbia aphylla*) nemcsak a sziklák, hanem a parkok díszítő elemei is. További fajok is láthatók a bazaltfelszíneken vagy akár a tengerpartok bazalttörmelékében bokorszerű, vagy apró csomókban növő, törésre fehéres nedvet engedő endemikus kutyatejfélék közül, mint az *E. atropurpurea*, *E. obtusifolia*, *E. balsamifera*. A szárazabb sziklás térszíneken,

de ugyanakkor a parkok, kaktuszkertek, növénycsoportok érdekes képviselője a látszólag teljesen levéltelen, villásan elágazó *Ceropegia dichotoma*, amelyik a selyemkórófélek (*Asclepidaceae*) tagja. A szárazságot és az igen rossz termőképességű talajokat is látványosan elviselik a varjúhájfélek kanári-szigeteki bennszülött fajai, a kövirózsacserjék (*Aeonium* fajok). A laza bazalttufa közé rögzülő, a hajtás végén levélrózsában egyesülő, pozsgás levelű növény fürtszerű sárgás virágait sokfelé megcsodálhatjuk (6. kép). Néha még a kerítések, háztetők ékessége is. Az egyik látványos faj az *Aeonium arboreum* (5. kép) illetve az *A. tabuliforme*. Az *Aeonium* fajok a Kanári-szigetek mellett a Madeira szigecsoporton is őshonosak. Ott más fajok is előfordulnak, mint az *A. glandulosum*, *A. glutinosum*. Az őshonos fajokhoz számos behurcolt vagy betelepült faj társul. A szabad természetbe kiszabaduló jövevények gondot is okozhatnak, mint a medvetalpaktuszok (*Opuntia*-fajok), (11. kép) amelyek komoly versenytársai az őshonos szárazságtűrő fajoknak. Sokfelé valószínűs katuszerdők nőnek, amelyen való áthatolás módja csak a repülés lehetne (7. kép). A rengeteg *Opuntia* elnyomja a sajátos őshonos növényfajok állományát, valamint a korlátozottan rendelkezésre álló vizet is elveszi a bennszülött fajok egyedeitől.

A tengerszinttől emelkedve a sziget északi és déli oldalán sokfelé természetik a banánt, a terület „zöld aranyát”. A banánültetvényeket sokszor laza háló védi a túlzott napsugárzás és a kiszáradás, valamint a szél ellen. A termés bőséges, de a fürtökön kisebb méretű gyümölcsök nőnek.

400 méter felett, különösen a sziget ÉK-i csücskében, az Anaga-hegység vonulatain babérrerdők jelentik a további szintet (9. kép). Az állományalkotó a Macaronesiai szigeteken bennszülött *Laurus azorica* faj. A sűrű babérfák közötti különleges illatfelhő csodálatos élményt ad. A babérfák alatti talaj vörös, erősen kilúgozott, ez a gyakoribb csapadék és az állandó párásság következménye. A babérrerdők szélein, tisztásain egy szép bennszülött orbáncfű (*Hypericum glandulosum*) is díszlik. 1000 méter feletti magasságban a Teide oldalában összefüggő, ritkás, az északi oldalon zártabb állományú fenyvesek húzódnak. A csak

8. kép Az Anaga-hegység növényzete különleges **Fotó: Dr. Juhász Lajos**

9. kép A hegyoldalakat összefüggő babérrerdők borítják **Fotó: Dr. Juhász Lajos**

10. kép A hegység belseje különleges tájképéről és növényzetéről nevezetes **Fotó: Dr. Juhász Lajos**

11. kép Korosabb Opuntia (*O. ficus-indica*)
Fotó: Dr. Juhász Lajos

itt élő kanárifenyő (*Pinus canariensis*) állományát nemcsak a gyakori tüzek, hanem az ember is veszélyeztette. Mint kitűnő építőfát évszázadokon keresztül irtották. A szigeten még fennmaradt régi faházak, a szépen faragott balkonok egyaránt ebből a fából készültek. A néhol kopár hegyoldalak szomorú tanúi ennek a kihasználásnak. A kanári fenyő hosszú, csaknem 30 cm-es tűlevelei hármassával állnak. A fenyves zóna fölött, 2000 méter körüli magasságban már csak kisebb cserjék, fűfélék, különleges margaréták nőnek. Ezek közül kimagaslik – már csak termete miatt is – a több mint 2 méterre növe bennszülött kígyószisz (*Echium wildpretii*).

A sárkányfa legendája

Tenerife és a Kanári-szigetek fái közül nemcsak a fenyők érdekesek. Kevesen tudják, hogy az elegáns formájú kanári pálma (*Phoenix canariensis* [12. kép]) is innen származik. Ennek termése emberi fogyasztásra nem alkalmas, annál inkább kedvelik különböző madarak. Különösen a

12. kép A sárkányfa is bennszülött. Ez a legidősebb példány a szigeten

Fotó: Dr. Juhász Lajos

szabadon élő és teljesen honosodott nagy- és kis sándor papagájok látogatják előszeretettel a termő pálmafürtöket, s az édes termésekkel etetik fiókáikat. A pálma 10–12 méter magasra nő, sok távoli mediterrán település igazi ékessége is.

A szigeten élő közel 300 endemikus növényfaj közül a legismertebb a sárkányfa (*Draceana draco* [12. kép]). Már a szigetet benépesítő őslakosok is ismerték és használták. A fa megsértett kérgéből kifolyó, gyantára emlékeztető folyadék a levegőn megpirosodik. Ez adta a legendát, azaz ezt tekintették a sárkány vérének. Az így nyert folyadékot egyébként gyógyításra, mumifikálásra használták. A szigeten az üdülők parkjában, magánkertekben különböző korú és nagyságú példányait nagy becsben tartják. Van itt az „óvodáskorú” ültetvénytől egészen a matuzsálemi példányokig. A legidősebb egyed Icod de los Vinos faluban él, ennek megtekintése szinte kötelező program a szigetre vetődő látogató számára. Állítják, hogy a fa legalább 3 000 éves vagy idősebb. Mivel a sárkányfának nincsenek évvgyűrűi, nehéz pontosan megítélni a valóban pompás példány korát. 1000 évesnél biztosan öregebb.

Tenerife szigete a szubtrópusi klíma következtében valóságos tárháza a különböző trópusi földrészekben élő növények, főképpen fás szárú fajok számára. Egy igazi trópusi botanikus kert, amiben mindenki talál valami szépet. A betelepített fák, cserjék virágzó, terméseket himbáló ágai a parkok, üdülő helyek látványosságai. Ezeket a fajokat jobbra a települések utcáin, házfalain, kerítésein és trópusi parkjaiban csodálhatjuk meg. Megpróbáltunk minél több ilyen betelepített növényt összeírni, hamar beláttuk, hogy a fajok gazdagsága miatt ez csaknem lehetetlen. Így csak néhány fajt emelünk ki a sok közül. A már előbb említett Opuntia-k mellett csodás, idős kaktuszpéldányok láthatók a sokféle lévő kaktuszkertekben. 60–80 éves példányai az *Echinocactus*-oknak, így a hatalmas *E. grusonii* példányok igazán impozáns, akár 1 méter átmérőjű egyedeit csodálhatjuk az idenforgalmi központokban (13. kép). Ezek mellett különböző *Agave*-fajok is látványosak. Közülük a legizgalmasabb az óriási termetű, karcsú virágfűzérű mexikói eredetű hattyúnyakú agave (*Agave attenuata*). Az

13. kép Kaktuszkertek impozáns faja (*Echinocactus grusonii*)
Fotó: Dr. Juhász Lajos

14. kép Egyes parkokban hatalmas *Euphorbia lactea* (?) fák díszlenek
Fotó: Dr. Juhász Lajos

15. kép A sárga óriástölcsér kúszónövény
Fotó: Dr. Juhász Lajos

16. kép A Teneriféről hozott *Solandra maxima* kigyókezelt hajtásának fiatal virága **Fotó: Dr. Juhász Lajos**

17. kép Utcai fasorokban díszlik a sárga trombita-serje.... **Fotó: Dr. Juhász Lajos**

Aloë-félék számos képviselője is díszíti a parkokat, kerteket, utcai rézsüket. Leggyakoribb a piros virágszínű Aloë arborescens. A sárgás virágú, leginkább gyógynövényként is ismert Aloë vera (*A. barbadensis*) ugyancsak sokfelé látható. Különleges látvány az elfasodó terebélyes „koronát” fejlesztő Aloë plicatilis, ebből csak néhány példányt figyelhettünk meg.

A lágyszárú tájidegen fajok közül a kristályvirágfélék (Aizoaceae) számos fajt telepítették be, ezek később már spontánul is terjednek, szaporodnak. Legnagyobb tömegben fedi a rézsüket, tengerpartok környezetét a lófűge (*Carpobrotus edulis*) sárga vagy kékes-vörös virágú állományai. A Mesembryanthemum fajok példányai virággyásokban, de akár erdőszéleken is előkerülnek.

Az utcai kultúrnövényzet fásszárú képviselői a Föld csaknem minden trópusi, szubtrópusi vagy mediterrán vidékéről származnak. Csak néhány szép virágú fajt említünk, hiszen teljességgel még a helyi szakemberek sem tudják igazából, hogy mennyi egzóta található a szigeten. A kúszó félcserjetermetű növények közül egyik legszebb a burgonyafélékhez (Solanaceae) sorolt sárga óriástölcsér (*Solandra maxima* [15. kép]). Óshazája Mexikó. Hatalmas virágai csak a téli hónapokban nyílnak. Az igen illatos fiatal virágok világossárgák, az idősebbek színe átvált sötét kénsárgává. Hoztunk két hajtást az egyik példányról. Vízben mintegy 1 hónap alatt szépen meggyökerezett, sőt egy év múlva már nálunk is virágzott. A virágok a levágott hajtásvégeken fejlődnek leginkább (19. kép). Igen intenzíven nő, két év alatt több, mint 1 méteresek lettek.

Szép kúszónövény az aranyzapor (*Pyrostegia venusta*). Kerítéseket narancssárga színe díszíti. A fák közül csodás tűzpiros virágairól ismert a tűzvirágfa (*Delonix regia*) – óshazája Madagaszkár –, a trópusi Amerikából származó sárga virágú trombita-serje (*Tecoma stans* [17. kép]) a szivarfafélék (Bignoniaceae) család tagja. Az Antillák szigeteiről származó tengeri szőlő (*Coccoloba uvifera* [18. kép]) fürtökben fejlődő érett termései ehetőek. A keserűfűfélék családjának tagja (*Polygonaceae*). Tenerife egyik jövevény jelképe a papagájvirág (*Strelitzia reginae*). Magánházak, üdülők kertjeiben, kertészetekben,

botanikus kertekben egyaránt kedvelt. A látogatóknak nagy csokrokban árulják, még a repülőkhöz hideg rakterében szállítható különleges csomagolásban is kapható.

Kanárik és papagájok

A Kanári-szigetek a mindenki által ismert vad kanárik (*Serinus canarius*) óshazája. Mégsem erről kapta a szigetcsoport a nevét, hanem az őslakosok elszaporodott kutyáiról (a kutya latin neve: *Canis*). Tenerifén is él a kanári. Tenerife állatvilága egyébként nem túl változatos, kivéve a madarakat. A madárvilág képviselői három csoportból adódnak. Az őshonos vagy természetesen betelepült fajok, a rendszeresen vonuló, valamint a betelepített vagy fogságból megszökött és honosodott madarak alkotják a faunát.

A tengerparton az őszi-téli időszakban ismerős fajok láthatók. A gázlók közül az Európából nagyobb számban érkező kis póling (*Numenius phaeopus*) mellett a kiskócsaggal (*Egretta garzetta*) is találkoztunk. Az óceán halbőségét jelzik a sirályok, amelyek mindenütt lármás társaságot jelentenek. A tengerbe szakadó bazaltsziklák fészkelője a szirti galamb (*Columba livia*), ami a házi galamb őseinek is tekinthető. Rokon a betelepült balkáni gerle (*Streptopelia decacocta*) lakott területeken mindenütt otthonos – akárcsak hazánkban. Mégis különös látvány a tengerparton szedegető vagy a sárkányfákon fészkelő gerlek látványa a betelepült verebek mellett.

A madárvilág egyes képviselőire is jellemző a szigeti endemizmus. A kanári fenyvesekben igen jellemző faj a kék pinty (*Fringilla teidea teidea*). Nagyobb, mint az erdei pinty, de legalább olyan barátságos. Erdei pihenők körül sokfelé látható. A kanári fenyő tobozát a nagy tarkaharkály bennszülött alfaja bontogatja. A kék cinegének is egy szép, a szem felett húzóódó kétoldali éles sávval jellemezhető alfaja él. Nemcsak az erdőben, hanem parkokban is előfordul. De nem a madáretetőket keresi, hanem a nagyszámú állatparkban tartott madarak eledeléből táplálkozik.

A magasabb régiókban a havasi pityer (*Anthus spinoletta*) csaknem az egyedüli madár. Még a vörös vércse tenerifei alfaja (*Falco tinnunculus ssp. teneriffae*) fordul elő a hegyi régiókban, amely inkább gyíkokra vadászik. Nagy magasságokban

18. kép ..... és a tengeriszőlő **Fotó: Dr. Juhász Lajos**

megjelennek a sarlósfecskék (*Apus unicolor*), is, de ezekről nehéz eldönteni, hogy vajon honnan valók, hiszen számukra alig vannak távolságok.

Betelepített, később szabadon is meghonosodott a szigeten több papagájfaj. Ezek közül a legnagyobb a nevéből is adódóan a nagy sándor papagáj (*Psittacula eupatria*), amely kisebb kolóniákban a tengerparthoz közeli magasságban költ. Főként magas pálmák levélüstöke alatt kialakított üregekben telepszik meg. Kedvelt tápláléka az előbbieken már említett kanáripálma termése. A madarak mellett csak a gyíkok jelennek meg nagyobb számban. A különböző fali gyíkok mellett bennszülött fajnak számít a nagyobb termetű tizon gyík (*Gallotia galloti*), melynek hímjeinek torka és a testének első fele mélykék árnyalatú. A tengerparttól egészen 2 500 méter magasságig előfordul. Kígyók nem élnek a szigeten. De emlősök sem igazából. A legenda szerint a szigetcsoport a kutyáról kapta a nevét, kutyát alig láttunk, kanárit annál többet!

Dr. Juhász Lajos
Debreceni Egyetem, Agrártudományi Centrum
Természetvédelmi Állattani és

Folyóiratszemle

British Cactus & Succulent Journal 2005/1

A brit folyóirat ezévi első számának kezdő cikke meglehetősen szokatlan, ugyanis a Dél-Amerikában kutató neves angol kaktológus Graham Charles (aki a Copiapoa-k elismert szakértője is) ajánl braziliai (Bahia állam) kaktuszfajok magjait saját gyűjtéséből, oly módon, hogy egyenesen élőhelyükön mutatja be őket tapasztalatai leírásával és látványos felvételekkel (így az *Arrojadoa marylanae*-t, a *Coleocephalacereus goebelianus*-t, a *Melocactus azureus*-t, a *M. levitestatus*-t, a *Micranthocereus albicephalus*-t, a *M. polyanthus* subsp. *alvini*-t, a *Pilosocereus bohlei*-t, a *P. gounellei* subsp. *gounellei*-t, a *P. splendidus*-t).

◆ A „Kedvenc kristályvirágfélék, avagy egy alkalmi sorozat” a címe E. Harris írásának, ahol a szerző válogatott a szívéhez közel álló fajokból, jellemezve és vizuálisan is bemutatva őket. Ezek a *Psammophora modesta*, a *Cheiridopsis peculiaris*, a *Faucaria candida*, *Dortheanthus maughanii*, mint nem mindennapi fajok. ◆ A „Könyvespolc” rovatban N. Taylor és Daniella Zappi, a „Kélet-Brazília Kaktuszai” című, a Kew botanikus kert által nemrég kiadott könyvét ismerteti szintén G. Charles. Ez a mű nagyszerű tudományos munka, amely 162 taxont, azok élőhelyét, veszélyeztettségüket stb. mutatja be kiváló képeken is, és 51 térképen. ◆ A következő oldalon, röviden tárgyalva, a Kultivált Növények Nevezéktani Kódja szerint adott megfelelő nevet G. Rowley, a jól ismert kimerának (amely két faj szöveti összenövését jelent), mely a *Hylocereus* sp.-ről és a *Gymnocalycium michanovichii* fa. *rubra*-ból keletkezett. A helyes név pedig a + *Hylocalycium 'Singular'*. (A '+' jel a szöveti hibridizációra utal, ellentétben az ivari vagy genetikai hibridizációval, amikor, ha az fajok közt jön létre, a nemzetség és a fajnév közé

az 'x' jelet tesszük!) ◆ Érdekes sorozat indul el a következőkben a *Gymnocalycium*ok alfabetikus bemutatásával J. Pilbeamtól, ugyanis a szerző tíz évvel ezelőtt megjelent könyvének lényegét közli a legújabb ismeretekkel és saját véleményével is kiegészítve erről a nemzetség fajairól. A *G. anisitsii* fajig eljutva „hangos” érzelmi megnyilvánulásokkal fejezi ki gondolatait a rendszerezők egyre sajátosabb kombinációin. ◆ G. Delanoy egy ritka kubai kaktusz, a *Harrisia earlei* virágzásáról számol be. E fajt, amelyet Britton és Rose írt le, Ar-

disson és Delanoy 2002-ben találta meg újra, s az izotípus herbariumi példányon nem volt virág. Az elhozott hajtás kultiválva egy forró nyári nap éjszakáján nyitotta hófehér virágát. Ehhez a rövid, de lényeges írásához felhasználja Borhidi Attila professzor *Phytogeography and Vegetation Ecology of Cuba* (1996. Akadémiai Kiadó, Budapest) című rendkívül jelentős tudományos könyvét is! ◆ „Az újra felkeresett Huaura-völgy, Lima, Peru” címmel C. Ostolaza, A. Ceroni, N. Calderón és S. Novoa írják le legutolsó látogatásukat a Huaura-völgyben, ahol konzerváció-botanikai kutatásokat végeznek az ott élő kaktuszokon, amelyet a brit egyesület (BCSS) Védelmi Alapítványa is támogat anyagilag. Nemcsak az ott talált kaktuszokat mutatják be, elemelve az őket érő veszélyeket, de egyéb pozsgásokról is szó esik (*Echeveria chilensis*, *Peperomia galioides*). ◆ Az utolsó oldalakon szintén egy jelentős kaktusz élőhelyéről olvashatunk R. Gorelicktől, aki végéjgárta a Sanora Sivata Nemzeti Védett Természeti Emlékelyeket és jellemezte szóban és fotókkal az ott lévő pozsgásnövénnyek elterjedési területeinek és élőhelyeinek sajátosságait.

Papp László, Debrecen

A Grusonia nemzetség I.

Abstract: A comprehensive study of the genus *Grusonia*. The author discusses the history, the taxonomic status of the genus in detail and he reviews the results of the newest researches. The taxonomy of the genus *Grusonia* has debated question for a long time. He compares the *Grusonias* with the taxa included in *Opuntia* across their general morphologic features. The writing contains cultivation hints to the taxa of the genus, underlining that some of them can survive even the -15, -20 °C cold. This section follows the detailed description of the taxa.

Zusammenfassung: Umfassender Aufsatz über die Gattung *Grusonia*. Der Verfasser ausführlich berichtet über die Geschichte und die taxonomische Stellung der Gattung. Er präsentiert die Ergebnisse der neusten Forschungen. In seiner gemeiner morphologisch Charakterisierung Er die *Grusonien* mit anderen *Opuntien* vergleicht. Wir können über die Haltung dieser interessanten Kakteen Ratschläge lesen. Der Verfasser erzählt, dass einige Arten können auch -15, -20 °C Fröste überleben. Diese Sektion folgt die ausführliche Präsentation der Arten.

Rendszertani áttekintés

A Cactaceae család egyik legrégebben megalkotott nemzetsége az *Opuntia* nemzetség, amely mind a mai napig az egyik legvitatottabb és valamilyen formában a legtöbbször átalakított nemzetség. Számptalan új fajt soroltak ide, ill. már leírt fajt soroltak át ebbe a nemzetségbe, amelyet már kezdetben is, de még napjainkban is, amolyan mindent befogadó gyűjtő-nemzetségnek tartottak, amelyből az egyik legkorábban elkülönített nemzetség a *Grusonia* lett.

A nemzetséget F. Reichenbach írta le 1894-ben a *Cereus bradtianus* alapján, ami ma a nemzetség típusnövénnye *Grusonia bradtiana* néven. Britton és Rose e nemzetséget indokoltan tartotta, és az 1919-ben közzétett rendszerükbe bevették, habár a nemzetségnevet a botanikában más vonatkozásban már használta Ernst Nicolai is, amit Karl Schumann publikált 1894-ben. A nemzetség önállósága az *Opuntia* nemzetségtől egészen 1993-ig stabilnak bizonyult, mivel Backeberg (1966), Buxbaum (1974) és Walter Haage (1979) rendszerében egyaránt létezett. Az *Opuntioideae* alcsalád különböző rendszertani kategóriákra való tagolása Backeberg rendszerében érte el a tetőpontját, amelyen Haage is csupán annyit változtatott, hogy a *Maihueniopsis* nemzetséget a *Peireskioideae* alcsalád *Maihuenia* nemzetségébe sorolta át. Az 1980-as évek közepétől következett be az a nagy fordulat, amikor a „lyukak a Backeberr-mennyországon” jelszó alatt megkezdődött a Backeberg-rendszer devalvációja és főleg a

rendszer *Euopuntieae* tribuszának szinte teljes redukciójához vezetett. Az említett tribuszba tartozó *Opuntia*, *Austrocylindropuntia*, *Cylindropuntia*, *Tephrocactus*, *Maihueniopsis*, *Corynopuntia*, *Micropuntia*, *Consolea*, *Brasiliopuntia*, *Grusonia*, *Marenopuntia*, *Nopalea* és *Pterocactus* nemzetségeket, a *Pterocactus* és *Maihueniopsis* nemzetség kivételével megszüntették és az *Opuntia* nemzetségbe sorolták. E téves, nem kellőképpen megalapozott szemléletet tükrözi Barthlott és Hunt (1993), Egli és Nyffeler (1994) valamint Götz és Gröner (1996) rendszere. Az 1990-es évek a kaktusz rendszerek évtizedeként is jellemezhetők. 2000-től újabb fordulat következett, mivel a Nemzetközi Kaktuszrendszerező Csoport közmegegyezés alapján kialakított legfrissebb rendszerében az *Opuntioideae* alcsaládban ismét megtalálhatók a Backeberg által ide sorolt nemzetségek túlnyomó része, így az *Opuntia*tól megkülönböztetett *Grusonia* nemzetség is. Az *Opuntioideae* alcsalád Backeberrnél felsorolt 16 nemzetségéből 12-t változatlanul elismer a jelenlegi rendszertan, amelybe ma 15 nemzetség tartozik. Egyben az is elégtétel lehet Backeberg számára, hogy a *Maihueniopsis* nemzetség 35 év után ismét az *Opuntioideae* alcsaládba lett sorolva. A nemzetségek elhatárolásánál Backeberg csupán néhány fontosabb morfológiai jellegzetességet vett alapul, de elhatárolásának helyességét igazolják Steven Dickie és Robert Wallace vizsgálatai, amelyeket *Opuntia*-szerű kaktuszok DNA sorrendjének vonatkozásában végeztek, Donald

Pinkava morfológiai és citológiai analízisei, valamint Wolfgang Stuppy magtanulmányai. Mindezen vizsgálatok eredményét 2001-ben publikálták, de ezen vizsgálatok ellenére sem tisztázott némely nemzetség közötti határvonal. Ezt nagyon jól példázza, hogy W. Stuppy szerint a *Corynopuntia*, *Grusonia*, *Marenopuntia* és *Micropuntia* nemzetségeket a *Cylindropuntia* nemzetségbe kellene sorolni, míg Dickie és Wallace úgy vélik, hogy ezek a nemzetségek – bele értve a *Grusoniát* is – különböznek a *Cylindropuntia* nemzetségtől. Jobban megvilágítva, a vita alapját az időközben szintén gyűjtőnemzetséggé lett *Grusonia* képezi, amelybe besorolták a teljes *Corynopuntia*, a monotipikus *Marenopuntia* és a *Micropuntia* nemzetséget. Ez utóbbi nemzetség minden korábbi faja a *Grusonia pulchella* fajban lett egyesítve, de a *Grusoniába* lett sorolva néhány korábbi *Opuntia* faj is. A napjainkig megalkotott nemzetség elsősorban H. Robinson, E. F. Anderson és D. Pinkava munkájának eredménye. A nemzetség jelenleg 17 fajt tartalmaz.

Morfológiai jellemzés

Az ide tartozó fajok többnyire alacsony növények és kisebb-nagyobb telepet formálnak. Habituskus lehet cserjés, amikor a növekedés meghatározhatatlan és sok felfelé álló elágazás képződik. A gyökér lehet répagyökér, de lehet szálas mellékgyökérzet is. A hajtások hengeresek, de előfordulhat bunkósbot forma is. A hajtásokon bordaszemölcsök láthatók, amelyek sokszor bordaszerűen összefolynak. Az *Opuntia*-félékre jellemző levélkék kicsik, hengeresek és korán lehullanak. Az areolák hajszak, sokszor glochidával borítottak. A nagyszámú tövis sokszor igen hosszú, némileg a test irányába lelapulnak, durvák, erősek, alapjuk gyakran gumósan megvastagodott. A tövisen lehúzóható papírszerű hüvely nincs, miként ilyen található néhány *Cylindropuntia* fajnál. A virágok a hajtások oldalán vagy a csúcs közelében képződnek, színük rózsaszín, bíbor, sárga vagy fehér. Termései szárazak vagy húsosak, gyakran sterilek, azaz nem található bennük mag. A magvak gömbölyűek, 2,5–5 mm az átmérőjük, színük szürkésfehértől a sárgáig.

Tartási körülmények

A fajok nagy része a szárazabb termőhelyek növénye és csak hasonló körülmények között őrzik meg igazán szépségüket, zárt helyen tartva bőséges szellőzést igényelnek, párásabb helyen könnyen foltosodhat, rothadási folyamat indulhat el. A nyílt, erősebb napfényt kedvelik és ilyen helyen lesz díszítőértékű a töviszettség. Talaj iránt nem túlságosan igényesek, az legyen jó vízáteresztő, kevés tápanyagot és ásványi anyagot (gránit, bazalt) tartalmazzon. A nemzetség érdekessége, hogy a fajok egy része fűtetlen helyen telettethető, ahol akár a -15, -20 °C hőmérsékletet is elviselik száraz földladdal. Hogy ilyen körülmények között mi a biológiai minimum, az további vizsgálatok tárgya. Figyelemre méltó az is, hogy Debreczy Zsolt a *Micropuntia* és a *Corynopuntia* nemzetség nem egy fajt javasolta szabadban való kipróbálásra. Az általa említett taxonok ma a *Grusonia* nemzetségbe tartoznak. Érdemes sziklakerti tartásával megpróbálkozni, de csak akkor, ha tökéletes vízelvezetést biztosítunk nagyon jó drenázssal és dréncsovezéssel, védjük a téli csapadéktól, pl. élőhelyük örökzöld fák lombozata alá kerüljön és esetleg legyen a háttérben épület vagy kerítésfal, melynek szél elleni védelmét és hő ill. fényvisszaverő képességét is kihasználjuk. A könnyebbség kedvéért jelezni fogom azokat a *Grusonia* fajokat, amelyek sziklakerti tartásával próbálkozhatunk.

A névadó: Hermann Gruson

1821. március 13-án született Magdeburgban, ahol fiatalon a Berlin–Hamburg vasútnál gépmester volt, majd egy hatalmas javítóműhely önálló vezetését bízták rá. 1851-ben a Wöhlert-féle gépgyár vezetését vette át Berlinben, mint főmérnök, majd 1854-ben a Hamburg-Magdeburg Gőzhajózási Társaság igazgatója lett Buckauban. Itt 1855-ben megalapította a Gruson Hajógyár és Vasöntöde Részvénytársaságot. Öntődjében igen tiszta és kemény vasat tudott önteni, amit Gruson fémnek neveztek el. A növények iránti szeretet és szenvedély már fiatalon rabul ejtette. 1841-ben tanárával, August Borsiggal Berlinben üvegházat létesítettek, ahol kaktuszok is voltak. Alexan-

19. kép *Grusonia bradtiana* habitus képe

Fotó: Tóth Norbert

der von Humboldt ösztönzésére elkezdi az egzóta növények gyűjtését, melyek annyira megsokasodtak, hogy az 1870-es év elején egy saját nagyméretű üvegházat építtetett, melynek egyik fele melegház, másik fele hidegház volt. 1889-ben főkertészét, A. Mathssont egy mexikói növénygyűjtő expedíció vezetésével bízta meg, melynek során nagyon sok növényt begyűjtöttek, köztük sok kaktuszt. Az egy évvel később megjelent növénylista sok új, addig nem ismert fajt tartalmazott, különösen a *Mammillaria* nemzetségből, így 1890-ben elsőként adott leírást a *Mammillaria plumosa* fajról. Sokirányú érdeklődésére jellemző, hogy 1892-ben csillagászati megfigyelő útra indult Egyiptomba. 1895. január 31-én halt meg. Halála után Magdeburg városa vette kezelésbe a növényházát és a gyűjteményét, melynek további fejlesztésével és gondozásával a korábbi főkertészt, A. Mathssont bízták meg. Gruson halála után nem sokkal új és nagyobb kaktuszházat építettek, ahol kb. 1000 kaktuszfaj kapott méltó elhelyezést. Gruson

20. kép *Grusonia bradtiana* egy szártagja

Fotó: Barna János

21. kép Grusonia bulbispina

Fotó: Barna János

22. kép Grusonia clavata hosszútövisű egyed

Fotó: Barna János

növények iránti szeretetét és megismerésükért tett hatalmas anyagi áldozatait többször elismerték kortársai azzal, hogy róla neveztek el növényeket, sőt növénynemzetséget is. Nevének állít emléket az Echinocactus grusonii, a Mammillaria grusonii, az Echeveria grusonii, a Phylodendron grusonianum és a Grusonia nemzetség.

A fajok ismertetése

Grusonia aggeria (RALSTON & HILSENBECK) E. F. ANDERSON 1999.

Szinonimák: *Opuntia aggeria* RALSTON & HILSENBECK 1989.

Alacsony termetű, 3-9 cm magas telepeket alkot. Hajtásai hengeresek vagy bunkósbot formájúak, 3,5-9 cm hosszúak, vastagságuk 1,5-3 cm. A glochidák sárgák, 5 mm hosszúak. A tövisek száma 5-15, de előfordul, hogy csak egy van, 3-5 cm hosszúak. Az elsődleges csúcsi tövisek száma 0-5, kiemelkedők. Színük vöröses, barnától a szürkéig, alapjuk gumósan megvastagodott, kör keresztmetszetűek. A másodlagos alapi tövisek hófehérek, lefelé hajlanak, szinte lelapulnak, görbültek, vagy kissé hajlottak. Virágai fénylő sárgák, átmérőjük és hosszúságuk 2,5-5 cm, de lehet nagyobb is. Termése száraz, formája hengeres vagy ellipszoid, hossza 2-2,5-3,5 cm, felülete tövistelen, de sűrűn borított glochida szőrrel. Előfordulása: USA; Texas déli részén, a Chihuahua sivatagtól fel Mexikó; Coahuila középső részéig.

Grusonia agglomerata (A. BERGER) E. F. ANDERSON 1999.

Szinonimák: *Opuntia agglomerata* A. BERGER 1929, *Corynopuntia agglomerata* (A. BERGER) F. M. KNUTH 1935.

Alacsony termetű, sok elágazó hajtást képez, melyek 3-4 cm hosszúak, bőre szürkészöld. Bordák száma 6, ezeket bordaszemölcsök alkotják. Az areolák kör alakúak, szürkésfehérek. A glochidák színe fehértől a sárgáig. Az elsődleges tövisek száma 4-5, gumós alappal, színük szürkésárga. Az alsó kettő hajlott és 10-15 mm hosszú, a két oldalsó különböző és szürkésfehér. A másodlagos vagy középtövisek száma 6-7, merevek, túszerűek, rövidek, fehéres színűek és 1-4

mm hosszúak. Virága és termése nem ismert!

Előfordulása: Mexikó; Coahuila

Grusonia bradtiana (J. M. COULTER) BRITTON & ROSE 1919.

Szinonimák: *Cereus bradtianus* J. M. COULTER 1896, *Opuntia bradtiana* (J. M. COULTER) K. BRANDEGEE 1897, *Grusonia cereiformis* F. REICHENBACH 1894, *Opuntia cereiformis* (F. REICHENBACH) F. A. C. WEBER 1898.

Hajtásai sűrűn állanak, elágaznak szinte áthatolhatatlan bozótot képez, magassága az egy métert is elérheti. Bőre zöld, hengeres, átmérője 4-7 cm. A 8-10 alacsony bordát a bordaszemölcsök sorozata alkotja. Az areolák kör alakúak, átmérőjük 3-5 mm, felszíne fehér. A levélkék egyenesek, zöldek, húsosak, korán le hullanak, hosszúságuk 8 mm-ig. Tövisek száma 15-25, fiatalon barnássárgák, később kifehérednek, túszerűek, kör keresztmetszetűek, de lapítottak, oválisak is lehetnek, 1-3 cm hosszúak. Időnként a nagyobb tövisek lefelé irányulnak. A virág sárga, kinyílván 3-4 cm az átmérője. Termése ovális bogyó, sárga színű.

Előfordulása: Mexikó; Coahuila

Grusonia bulbispina (ENGELMANN) H. ROBINSON 1973.

Szinonimák: *Opuntia bulbispina* ENGELMANN 1856, *Corynopuntia bulbispina* (ENGELMANN) F. M. KNUTH 1935.

A természetben sűrű, szőnyegszerű telepeket alkot, melyek magassága 60-120 cm lehet. Hajtásainak keresztmetszete ovális, az elágazó hajtásrészek hossza 2-2,5 cm, szélességük 1-1,2 cm, felületén kiemelkedő, 6-8 mm magas dudorokkal. Középtövisek száma 4, gumós alappal, hosszúságuk 8-12 mm. Peremtövis szám 8-12, 3-6 mm hosszúak, túszerűek. Virágai biborszínűek.

Előfordulása: Mexikó; Durango, Zacatecas, Coahuila szövetségi államok

Grusonia clavata (ENGELMANN) H. ROBINSON 1973.

Szinonimák: *Opuntia clavata* ENGELMANN 1848, *Cylindropuntia clavata* (ENGELMANN) F. M. KNUTH 1930, *Corynopuntia clavata* (ENGEL-

23. kép Grusonia clavata intenzív napfényen

fejlődő, rövidebb tövisű egyed Fotó: Papp László

24. kép Grusonia emoryi fejlődő tövisekkel

Fotó: Barna János

25. kép Fiala Grusonia invicta frissen kialakuló szártagokkal
Fotó: Papp Iászló

füves térsége, Mexikó északi középső része. Sziklakertben kipróbálható.

Grusonia dumetorum (A. BERGER) E. F. ANDERSON 1999

Szinonimák: *Opuntia dumetorum* A. BERGER 1929, *Conjaopuntia dumetorum* (A. BERGER) F. M. KUNTH 1935, *Platyopuntia dumetorum* (A. BERGER) F. RITTER 1979.

Telepet képez melyek magassága kb. 50 cm. A növény hajtásai többé-kevésbé hengeresek. Bőre szürkészöld, kissé bordaszemölcsös. Az areolák kör alakúak, fehér gyapjúval és kevés fehér szőrzettel. A glochidiák fehéres színűek. A tövisek különbözőek, egyenetlenek, sárgásbarna színűek. Hosszúságuk 12-15 mm. Virága, termése nem ismert!! A növényre vonatkozó ismeretek igen hiányosak.

Előfordulás: Mexikó, Tamaulipas

Grusonia emoryi (ENGELMANN) PIUKAVA 1999.

Szinonimák: *Opuntia emoryi* ENGELMANN 1856, *Opuntia stanlyi* ENGELMANN 1848. (nem érvényes közlés) *Corynopuntia stanlyi* (ENGELMANN) F. M. KUNTH 1935, *Grusonia stanlyi* (ENGELMANN) H. ROBINSON 1973.

A növény alacsony, 15-30 cm magas sűrű szőnyegszerű telepet képez. Gyökerei szálasak. Hajtásai hajlott bunkó formájúak, fokozatosan vagy hirtelen leszűkülő alappal, 7-19 cm hosszúak és 2,5-5 cm vastagok, rajta kiemelkedő 2-5 cm magas dudorokkal. Az areolák kör alakúak, felületén fehér vagy szürke gyapjúval. A glochidák sárgától a barnáig, 5-7 mm hosszúak. A tövisek egyenesen oszlanak meg. Színük sárga, vörösesbarna, vagy sárgásbarna. Az elsődleges csúcsi tövissek száma 3-5, de néha csak egy van. Ezek kiemelkednek, egymástól különböznek, lehetnek szögletesek, vagy kissé lapítottak. A másodlagos alapi tövissek száma 3-5, szintén különbözőek, éles széllel, keresztmetszetük szögletes, vagy lapított. Virága 2-3 cm hosszú, sárga, termése hengeres vagy ovális, sárga, húsos, hosszúsága 4-9 cm, szélessége 1,4-4 cm. A termésburkon tövisek nincsenek, de sárga színű glochidákkal sűrűn borított.

Előfordulás: USA; Arizona délkeleti részén a Sonora és Chihuahua sivatagban, New Mexico délnyugati területén, valamint dél-nyugat Texasban. Mexikó: Chihuahua állam előzőkkel határos területein.

Sziklakerti kipróbálását javaslom.

Grusonia grahamii (ENGELMANN) H. ROBINSON 1973.

Szinonimák: *Opuntia grahamii* ENGELMANN 1856, *Corinopuntia GRAHAMII* (ENGELMANN) F. M. KNUTH 1935.

A növények alacsony, szőnyegszerű telepet képeznek, melynek magassága kb. 8-20 cm. A gyökerek koloncosak, mogyoróhoz hasonló megvastagodásokat képeznek. A hajtások hengeresek, hajlottak, alapjuknál túszerű elvékonyodnak. Hosszúságuk 3-7 cm, vastagságuk 1,5-3,5 cm. Felületükön kúpos szemölcsök láthatók, ezek magassága 10-15 mm. Az areolák kör alakúak, felszínén fehéres, sárgás gyapjúval. A glochidák színe fehértől a sárgáig, amelyek főleg a szemölcsök alapi részénél a legsűrűbbek, hosszuk 6 mm. Tövisek száma 6-15, színük fehértől a vörösbarnáig, hosszuk 3-5,5 cm. Az elsődleges csúcsi tövissek száma 2-5, mereven felálló, kör keresztmetszetűek. A másodlagos alapi tövisek is merevek, a szélsők lefelé irányulnak, fehérek, szögletesen vagy lapítottak, de előfordulhat kissé hengeres is. A virágok fénylő sárgák, hosszúságuk 2-2,5 cm, termése hengeres vagy ovális, húsos, 2-3,5 cm hosszú, sárgás. A termésburkon sárga glochidák találhatók.

Előfordulása: USA; New Mexico déli részén a Chihuahua sivatagban és délnyugat Texasban. Mexikó: Durangó és Chihuahua szövetségi államokban.

Sziklakerti kipróbálását javaslom.

Grusonia invicta (T. BRANDEGEE) E. F. ANDERSON 1999.

Szinonimák: *Opuntia invicta* T. BRANDEGEE 1889, *Corinopuntia invicta* (T. BRANDEGEE) F. M. KNUTH 1935.

A növény kicsi, sok összetömörülő hajtással telepszerű megjelenést képez, magassága 20-45 cm. A természetben ezek a telepek 2 m átmérő-

26. kép Grusonia invicta teljesen kifejlesztett szártagja
Fotó: Tóth Norbert

MANN) F. M. KNUTH 1935.

Alacsony, sűrű, szőnyegszerű, kiterjedt telepeket formáz, aminek magassága 5-15 cm. Gyökerei szálasak, hajtásai elágazódnak. Az elágazó hajtások rövid bunkó alakúak, alapjuk erősen leszűkül, hosszúságuk 2,5-7,5 cm, vastagságuk 1,5-3 cm. A hajtások felületén ovális dudorok láthatók. Az areolák kör alakúak, fehér vagy szürke színű filccel a csúcsain. Az areolák felső részén található glochidák sárgásfehérek, kb. 4 mm hosszúak. A tövisek száma összesen 7-15, ebből az elsődleges csúcsi tövissek száma 1-3, ezek kiemelkednek, színük fehér, sárgás vagy sárgásbarna. Az alacsonyabban elhelyezkedő nagyobb tövissek száma 3-5, többnyire lefelé irányulnak, lelapultak tőrszerűek, fehéresszürkék, 12-35 mm hosszúak. A virágok fénylő sárgák, 2,5 cm hosszú. Termése hordó alakú, sárga, húsos, 3-4,5 cm hosszú, szélessége 1,5-2,5 cm. Felületén tövisek nincsenek, de sűrű glochida borítja.

Előfordulása: USA: Great, Plain hatalmas

jűek is lehetnek, összegabalyodott, merev hajtásokkal. A hajtások bukó formájúak, 8-15 cm hosszúak és 4-6 cm vastagok, rajta 2-5 cm hosszú, 1-2 cm széles és 1 cm magas dudorokkal. Az areolák majdnem kör alakúak, tetejükön szürke gyapjúval, átmérőjük 1,5 cm. A glochidák ritkák, alig feltűnők. Tövisek száma 10-25, nagyon erősek, merevek, szürkék, sötétebb hegygel. Eltérő mértékben lefelé irányulnak, nagyon lelapultak. Keresztmetszetük négyszögű, 1-5 cm hosszúak, alapjuknál 3 mm szélesek. A virágok sárgák, átmérőjük 4-6 cm. A pericarpellum apró tövisekkel sűrűn borított. Termése ovális, kevésbé húsos, 4-5 cm hosszú és 2,5-3 cm vastag, burka nagyon tövises. Nagyon szép a cserépben tartott növény.

Előfordulás: Mexikó; Baja California félsziget középső része.

Folytatjuk.
Ficzere Miklós
Debrecen

A kaktuszgyűjtés vadhajtásai

Kaktuszok bélyegeken

Zusammenfassung: Die Liebe zu den Kakteen inspiriert die Sammler auch zu ihrer Darstellung auf -Gegenständen und in Gegenständen und gleichzeitig zum Sammeln dieser Gegenstände.

Abstract: The love of cacting inspires cactus collectors to represent these plants on or in objects, and it also inspires people to collect them.

Romániai gyűjtőtársaink bocsájtották rendelkezésünkre az alább bemutatott 6 darabból álló „Carte-maximum” kollekciót (a levelezőla-

pokon szereplő növények megegyeznek a kiadott bélyegeken ábrázoltakkal).

27. kép Rebutia

28. kép Dolichotele uberiformis

29. kép Echinofossulatus lamellosus

30. kép Ferocactus glaucescens

31. kép Thelocactus

32. kép Echinofossulocactus albus

Fegyverneki Frommer István

szakirodalmi munkássága az 1933-36 években V.

Zusammenfassung: Im vierten Teil unserer Aufsatzreihe gibt der Autor weitere Dokumente über das Leben eines der bedeutendsten ungarischen Sammler der dreißiger Jahre. Es wird vor allem über Frommers Reklamation in Bezug auf das Plagiat eines seiner Werke und über den ersten Teil einer anderen Vorlesung von ihm geschrieben. (Die Fotos sollen den Inhalt des Aufsatzes illustrieren.)

Abstract: In the fourth part of this series the author exposes a new document on the life of the most expressive Hungarian cactus collector of the 1930's, including Frommer's reclamation on plagiazation of one of his own work. The author publishes the first part of Frommer's newest lecture, too. (The pictures are to demonstrate the content of the lecture.)

A kaktuszok leggyakoribb elősdierei a vörös atka, a gyapjas tetű (lásd előző szám 59. kép), a pajzstetű (35. kép) és a gyökértetű. Az ellenük való védekezés legbiztosabb módja a megelőzés: mivel elsősorban a gyöngye, beteges példányokat lepik el, a növények jó egészségi állapota már bizonyos fokig megvéd ezektől a hivatlan vendégektől. Megnehezíti továbbá elterjedésüket az is, különösen a vörös atkát (33 és 34 kép), ha a levegő nem túlságosan száraz. Igen fontos, hogy minden példányt, melyet gyűjteményünkben elhelyezünk, előzően alaposan szemügyre vegyünk. Ha azonban minden óvatosság ellenére mégis megjelenének a piros atka vagy a tetvek, akkor sürgősen hozzá kell látnunk a kiirtásukhoz, mert sajnos hallatlanul gyorsan szaporodnak és egyetlen tetves darab könnyen megfertőzheti az egész gyűjteményt.

A különböző élősdiek kiirtására igen sok módszerrel találkozunk a szakirodalomban, a legegyszerűbbek a gyakorlatban legjobban beváltak a következők: A piros atkát és a gyapjas tetvet spiritusszal vagy alkoholos dohánylevéllel irtjuk ki olyképpen, hogy a fenti folyadékok egyikébe mártott ecsettel kenjük be az ellepett részeket, illetve öljük meg az egyes állatokat. A spiritusszal azonban csínján kell bánnunk, mert ha az állatok kártevése már túlságosan nagy, vagyis a bőr felületét már erősen összerágták, a spiritusz behatol a növény bőrébe és elégeti. Ez az eljárás tehát meglehetősen drasztikus, de többnyire jobb 1-2 példányt kockáztatni, mint sem megengedni, hogy ez az 1-2 darab az egész gyűjteményt megfertőzze. Az ecsetelést mindenesetre 10-14 nap múlva meg kell ismételni, mivel az első ecsetelés a petéket nem ölte meg és egyetlen ecsetelés különben sem nyújt százszázalékos biztonságot. Mivel a tetvek többnyire a növény legkevésbé hozzáférhető helyein, ágak hónaljában, dudorok mö-

gött, tüskék és szőrzet között bújnak meg, az irtáshoz csakis alkoholos folyadékot használhatunk. Az alkohol ugyanis behatol a legerjtettebb zugokba, a tüskék és a szőrzet pelyhes fészkeibe, tehát olyan helyre is, ahol vizes oldattal hiába próbálkoznánk.

A gyökértetvet, amely a földlabdán fehér, penészhez hasonló foltokban jelentkezik, a legradikálisabban úgy irtjuk ki, ha az ellepett gyökérrészeket éles késsel eltávolítjuk. Ha erre nem akarunk vállalkozni, akkor vegyük ki a növényt a cserépből, mossuk ki a földet a gyökerek közül, a gyökereket mártsuk bele néhány másodpercre spirituszba,

33. kép Kaktusz takácsatka (*Tenuipalpus cactorum*) károkozása *Coryphantha maiz-tablaensis*-en *Fusarium* fertőzést is létrehozva **Fotó:** Dr. Csajbók József

34. kép *Matucana aureiflora*-n elhatalmasodó kaktusz takácsatkák által okozott bőrszöveti elváltozások Fotó: Dr. Csajbók József

35. kép Oleander pajzstetű (*Aspidiotus hederae*) datolya pálma (*Phoenix dactylifera*) levelén Fotó: Papp László

azután öblítsük le jól folyó vízben és ha meggyőződünk arról, hogy nem maradt rajta tetű, ültessük be újra a növényt, de természetesen friss és egészséges földbe.

A pajzstetvek irtása körülményesebb és fárastóbb munka. Ezek ellen nem sokat használ sem a spiritusz, sem az alkoholos dohányle, mert viaszos pajzsuk légmentesen tapad hozzá a növény felületéhez. Ezeket a tetveket tehát úgy kell eltávolítanunk csipesszel vagy hegyes fűcskával éspedig mindaddig, amíg az utolsót ki nem irtottuk. Ehhez néha sok türelem és kitarás kell, mert egyetlen irtás itt sem elegendő és gyakran néhány hétig is eltar, amíg a növényt végleg megszabadítottuk.

Kellő ápolás mellett azonban nem kell túlságosan félnünk ezektől az élősdiektől, és ha idejében közbelépünk, csaknem teljes biztonsággal vehetjük elejét annak, hogy elszaporodjanak.

Ne restelljük tehát a fáradságot, hogy növényeinket időnként ebből a szempontból átnézzük, és amint egyetlen élősdit látunk, rögtön irtsuk ki, a gazdanövényt pedig azonnal távolítsuk el a gyűjteményből, tartsuk bizonyos ideig megfigyelés alatt és éppen így azokat a cserepeket is, amelyek a megtámadott növény közelében álltak.

Amit eddig mondtunk, az a kaktuszok és egyéb pozsgás növények zömére vonatkozik, van azonban két csoport, amely (más-más szempontból) kivétel, úgy hogy a többi fajtákétól eltérő módon kell kezelni. Az egyik a télálló kaktuszok csoportja (36., 37., 38. képek), tehát azoké a fajtáké, amelyek a házájukban is több ezer méteres magasságban, hóval borított hegycsúcsokon élnek: ezeknek nem árt a mi telünk hidege, csak a túlságos nedvességtől kell óvnunk őket. Ezek a fajták azonban, amelyeket egyébként nálunk sziklakertekben szoktak alkalmazni, egyelőre igen kis számban vannak nálunk forgalomban.

A másik kivételes csoportot azok a fajták alkotják, amelyeknek fejlődési időszaka nálunk a téli hónapokra esik. Ezek között a legszebb és legelterjedtebb az *Epiphyllum*, a karácsonyi kaktusz (lásd *Epresi László írását*), amely szinte napári pontossággal, karácsony és újév között bontja ki gyönyörű, lilás-piros virágait. Ennek a fajtának tehát ősszel is meglehetősen sok víz kell, hogy előkészítse bimbóit, és ha ezek megjelennek, a virágok tejes kifakadá-

36. kép Néhány igazán télálló faj: *Opuntia basilaris*-változat Fotó: Papp László

37. kép *Pediocactus knowltonii* Fotó: Papp László

sáig állandóan növeljük a vízadagokat. Vigyáznunk kell azonban, hogy a bimbózó növényt ne forgasuk, vagyis a bimbók a napsugarakhoz viszonyítva mindig egy és ugyanabban a helyzetben maradjanak, mert különben a növény elrűgja a bimbóit. Ha a virágzás elmúltával az *Epiphyllum* erősen fonynyad, ez nem betegség, hanem csak a kimerültség jele. Megérett bábánál hamarosan magához tér. Ilyenkor persze már sokkal szárazabban kell tartanunk.

Minden igazi kaktuszgazdának egy-két cserép dűsan virágzó *Epiphyllum*-ot kívánunk a karácsonyfája alá. (Ezen előadás utolsó részének a szövegén szintén nem változtattunk, a „fajta” kifejezésen mindenki továbbra is fajt értsen, s bár a károkozók irtásának leírása elavultnak tűnik és néhány más megjegyzésben is a szerző és a mai szemlélet között eltérés van, máshol apróbb hibák is észrevehetőek benne mégis úgy hisszük érdekesek számunkra Frommer gondolatai. A szerk.)

Folytatjuk az előadás közlését.

Összeállította és írta:
Dr. Nemes Lajos, Szomód

38. kép *Escobaria sneedii* subsp. leei Fotó: Papp László

Folyóiratszemle

Kakteen und andere Sukkulente

2004 10–12.

2004/10.

Az októberi szám elején W. van Heek és W. Schindhelm érdekes útleírását olvashatjuk. A *Browningia candelaris* legészakibb élőhelyét keresték fel Peruban, a Quebrada Tinaja területén. ♦ J. Lüthy cikkében a *Pachypodium nabeum* újrafelfedezéséről ír. Részletes leírást találhatunk a többi madagaszkári *Pachypodium* fajtól való különbözőségről illetve hasonlóságról a testfelépítés, a levelek, virágok, termések és magok tekintetében. ♦ A GMO pozsgások előállításának problémakörét veti fel vitaindító cikkében R. Schade. ♦ A középső oldalakon az *Aeonium balsamiferum* és az *Aeonium glandulosum* leírását olvashatjuk Dr. G. B. Feige és P. Neef tolmácsolásában. ♦ A taxonómiai részben egy új *Aloe* faj leírását

találjuk Madagaszkárról, szép fényképekkel illusztrálva. Az *A. florenceae* vegetatív teste az *A. haworthioides*hez nagyon hasonló, virágzata és az egyes virágok az *A. compressa* virágaival szinte mindenben megegyeznek. ♦ S. és K. Breckwoldt mexikói útjukról számolnak be gazdagon illusztrált cikkükben. Az 57-es autósztrádát elkerülve, a kisebb utak mentén számos virágzó kaktuszfajt megfigyelhettek. ♦ A növényházakban a gyászlegyek elleni védekezésre U. Schriefer a ragadozó növényeket ajánlja. Véleménye szerint különösen a *Drosera* fajok eredményesek. ♦ A tartásra ajánlott szukkulensek közül a *Corryocactus apiciflorus*, a *Didiera madagascariensis*, az *Oreocereus doelzianus*, a *Mammillaria boolii*, a *Titanopsis calcarea* és az *Opuntia bigelowii* rövid ismertetését találjuk D. Herbel tollából.

2004/11.

Az *Astrophytum ornatum* élőhelyét kereste fel H. Hooek és K. Kleszewski Mexikóban, a Rio Moctezuma felső és középső folyása, valamint mellékfolyói mentén. Részletes leírást adnak a különböző területeken talált növényekről, érdekes fotót is közölnek spirálisan csavarodó *A. ornatum*-ról, mely tulajdonosság szerintük öröklődik. ♦ A második cikkben Bolíviába, a *Parodia augustinii* élőhelyére tett utazásáról számol be O. Irnstorfer. ♦ A pozsgás-kártyákon az *Aeonium nobile* és az *Epithelantha pachyrhiza* leírása található. U. Egli érdekes cikkében a pozsgások gyors vízfelvevő képességéről olvashatunk, példaként a *Tephrocactus molinensis* szolgál. A több mint 12 hónapos száraz periódust követő 15 mm eső után, az összeesett és halottnak tűnő növények 6 nap alatt teljesen kiteltek és egészségesnek látszottak. ♦ A kaktuszvetések eredményességének növeléséhez M. Kiesling az általa kipróbált,

műanyag zacskóban történő csíráztatást ajánlja figyelmünkbe. ♦ A tartásra ajánlott szukkulensek közül a *Disocactus aurantiacus*, a *Conophytum stephanii* és a *Lepismium warmingianum* rövid leírását olvashatjuk. ♦ Az utolsó cikkben a *Ferocactus fordii* korai virágzását ismerteti H. Wanjura. A legtöbb *Ferocactus*-tól eltérően a *F. fordii* már 5 éves korában virágzik.

2004/12.

A decemberi szám elején a legszebb *Schlumbergera*-hibridekről olvashatunk szép fotókkal gazdagon illusztrált cikket F. Süplie tollából. Több mint húsz gyönyörű hibridről rövid leírást is közöl. ♦ W. Gertel egy új kaktuszfajról számol be (*Sulcorebutia juckeri*), melyet Bolíviában, egy nehezen megközelíthető hegyvidéken, a *Cordillera Mandinga* területén fedeztek fel. A fotók és az élőhely térképe mellett, a cikkben megtalálhatjuk az új faj latin és német nyelvű leírását is. ♦ A kozmikus ritmus és a növények növekedése közötti összefüggésről olvashatunk érdekes cikket E. Stöhr tollából. *Astrophytum* magoncokon mutatja be eredményeit. ♦ A középső oldalakon a *Melocactus oreas* és az *Echeveria craigiana* leírását olvashatjuk. ♦ A *Micranthocereus purpureus*-ről ír W. van Heek és W. Strecker. Felhívják a figyelmet a *Micranthocereus* és *Austrocephalocereus* nemzetségek közötti hasonlóságokra és a besorolás problémáira. ♦ A Hofacker írásában a szukkulensek tartására általa használt, jól bevált földkeveréket ajánl. Részletesen leírja az alkotóelemeket és használatuk okait. ♦ Az *Euphorbia* nemzetség *Meleuphorbia* alszekciójának fajai közötti rokonsági kapcsolatokat próbálták feltárni DNS-vizsgálatokkal C. M. Ritz és F.A. Zimmermann a jenai egyetemről, melynek eredményeiről részletesen beszámolnak cikkükben. ♦ A szám végén D. Herbel az olvasó figyelmébe ajánl három pozsgást, a *Mammillaria albiflora*-t, a *Pelargonium tetragonum*-ot, a *Sulcorebutia candiae*-t.

Dr. Csajbók József
Debrecen

Kakteen und andere Sukkulente

Kakteen und andere Sukkulente

Kakteen und andere Sukkulente

Selyemkórófélekről

(Asclepiadaceae) 14. rész

Zusammenfassung: Der Verfasser charakterisiert die Familie kurz, legt ihre Systematik, die Grundlagen ihrer Kultivierung dar und setzt mit den Artenbeschreibungen fort und berichtet über die Pflegeerfahrungen.

Abstract: The author characterizes this plant family, reports its taxonomic division and the basis of their cultivation. He continues describing these species. He tells about his experience relating the breeding of these plants.

Ísmét négy selyemkórót mutatok be.

Az első az **Orbea commutata** (A. BERGER) Bruyns Aloe 37(4): 74, 2001 Típuslelőhely: [lecto – icono] A. BERGER, STAPEL & KLEIN, fig. 23. – Elterjedési területe: Jemen, Etiópia, Uganda, Kenya.

Szinonimái: Caralluma commutata A. BERGER (1910), Pachycymbium commutatum (A. BERGER) M. G. GILBERT (1990), Angolluma commutata (A. BERGER) PLOWES (1994) Idetartoznak még a következő nevek: Angolluma commutata ssp. commutata, Caralluma commutata ssp. eu-commutata MAIRE (1934) (nom. illeg., Art. 26.1), Angolluma commutata ssp. sheilae PLOWES (1994)

Bokrosodó. Hajtásai 10-11 cm hosszúak 2 cm átmérővel. 4 élű világoszöld, pirosas foltos és csíkos. A hajtások élei nagyon tompák (lekerekítettek). Az éleken hengeres 5-7 mm hosszú fogakkal. Virágai egyesével, esetleg kettesével állnak. A virág kb. 23 mm átmérőjű húsos és kopasz. A virágsző nagyon rövid. A csücskei háromszög alakúak kissé tojás formájúak, egészen röviden csücsöcsök. A virág kívül sima, belül barna, finoman szemölcsös gödrös. Megfigyelésem szerint legtöbbször szabálytalan, nem élesen határolt, világosabb foltokkal tarkított.

39. kép Orbea commutata

Fotó: Budai Ferenc

Viszonylag könnyen tartható növény, a nyár második felében virágzik.

Huernia clavigera (JACQUIN) HAWORTH (Suppl. Pl. Succ., 10, 1819) Típuslelőhely: [lecto – icono]: JACQUIN, STAPEL. HORT. VINDOB. Cult., t. 5. Elterjedési terület: Dél-Afrikai Köztársaság (Northern Cape, Western Cape).

Szinonimái: Stapelia clavigera Jacquin, (1806). Ide tartozik nevek: Huernia clavigera v. maritima N. E. BROWN (1909), Huernia decemdentata N. E. BROWN. (1909), és a Huernia ingeae Lavranos (1982).

Hajtása 5-8 cm magas, kb. 2 cm átmérőjű. Erőtelenesen 4-5 élű, pirosan foltos. Az élek élesek és fogazottak. A fogak 10-13 mm távolságban helyezkednek el. A virágja harang formájú, 5 mm széles peremmel. A csücsök szélesen háromszögletű, összecúcsosodó, kívül kopasz, halvány piszkoszöld, belül a piszkossárgától a sötétsárgáig változik. A virágot belül mindenütt piros pontok, papillák, és vérvörös szőröcskék borítják. A virág torka a leírás szerint vérvörös kifelé körkörös csíkozott. Tartása nem tér el az átlagos selyemkóróktól. Virágzása nyár közepén kezdődik, és kora ősziig eltart. Érdekes, erősen szőrös virágai vannak.

40. kép Huernia clavigera

Fotó: Budai Ferenc

Piaranthus decorus ssp. cornutus (N. E. BROWN) MEVE (Bradleya 12: 76, ill., t. 2 (p. 100), 1994). Típuslelőhely: Dél-Afrikai Köztársaság, Northern Cape (Barkly 25 p.p. [K]). Elterjedési területe: Namaqualand Broken Veld.

Szinonimái: Piaranthus cornutus N. E. BROWN. (1908). Ide tartoznak még a következő nevek: Piaranthus cornutus v. grandis N. E. BROWN. (1908), Piaranthus pulcher N. E. BROWN (1908), Piaranthus nebrownii DINTER (1914), ennek szinonímája Piaranthus pulcher v. nebrownii (DINTER) A. C. WHITE & B. SLOANE. (1937), az alfajhoz tartozik még a Piaranthus menellii C. A. LÜCKHOFF (1935), a Piaranthus pallidus C. A. LÜCKHOFF (1935), Piaranthus ruschii NEL (1937).

Hajtása lehet kúszó és felálló is. 1.5-3,5 cm hosszú 12-16 mm széles. Élei nagyon tompák 3-5 szemölcszerű foggal. Virágai 1-2-ével állnak. Koronája nagyon mélyen ötágú, cső nélküli. A csücsök 10 mm hosszú összecúcsosodó Kívül kopasz, belül selymes, finoman szőrözött, nagyon sápadt sárga vagy fehéres, piros foltos is lehet. Könnyen tartható, erőteljesen sarjadó növény bátran ajánlható kezdő kaktuszosoknak is. Virágzása szeptember vége körül kezdődik, egy hullámban nyílik.

Piaranthus punctatus (MASSON) SCHULTES (syst. Veg. 6: 9, 1820). Típuslelőhely: [lecto – icono]: MASSON, Stapel. Nov., t. 24, 1797. – Elterjedési terület: Dél-Afrikai Köztársaság (Northern Cape, Western Cape)

Szinonimái: Stapelia punctata MASSON. (1797), Obesia punctata (MASSON) HAWORTH (1812), Caralluma punctata (MASSON) SCHLECHTER (1898)

Hajtása elfekvő, 3,5-5 cm hosszú 15-20 mm átmérőjű, tompán 4 élű, kissé fogazott. A fog rövid és vastag. Virágai 1-4-esével állnak. A virág alapjánál harangszerű, csücskei szélesre nyílnak kihegyesedők. Kívül kopasz, sápadt, belül finoman szemölcsös sárgás-fehéres, vérvörösön pöttyözött. Hasonlóan az előző fajhoz könnyen tartható gazdagon sarjadó növény. Könnyen szaporítható, kezdő kaktusz és pozsgás-gyűjtőknek is sikeres neveléssel kecsegtető növény. Jellemzően a többi Piaranthus fajhoz, szeptember vége felé egy hullámban virágzó.

Felhasznált irodalom: H. Jacobsen: Das Sukkulenten lexikon. VEB Gustav Fischer Verlag Jena 1970

Focke Albers, Ulrich Meve: Illustrated Handbook of Succulent Plants Asclepiadaceae Springer Verlag 2002

Asclep CD I. 1-2, Asclep CD II. 1-2.

Folytatjuk.

Budai Ferenc, Miske

41. kép Huernia clavigera v. maritima

Fotó: Budai Ferenc

42. kép Piaranthus decorus ssp. cornutus

Fotó: Budai Ferenc

43. kép Piaranthus pillansii

Fotó: Budai Ferenc

Magyar kaktuszgyűjtők

Deli Tamás

Zusammenfassung: Der Verfasser stellt einen der bekanntesten Sammler vor, nach dessen Erzählung er die Stationen des Lebens eines Kakteensammlers skizziert.

Abstract: The author introduces one of the most famous cactus collectors in Hungary who collects cacti for a very long time. We can get to know the important 'stations' of his cactus collector's life relying upon his telling.

Kevés hazai gyűjtőtársunk mondhatja el magáról, hogy óvodás korában kezdte el a kaktuszok gyűjtését, s azok közül a növények közül még most is megtalálható a gyűjteményében egy *Astrophytum ornatum* és egy *Gymnocalycium baldianum*. Ez még akkor is említésre érdemes, ha eltekintünk attól, hogy mit kellett kibírniuk gazdájuk hozzáértő gondoskodásának köszönhetően, még ha viszonylag fiatal emberről van is szó, mint Deli Tamás gyomaendrői gyűjtőtársunkról.

Középiskolás korára már kisebb pozsgásokból és kaktuszokból álló gyűjteményt ala-

kított ki szülővárosában, Füzesabonyban. Ez később kissé megapadt a Debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem biológia szakán folytatott tanulmánya idején. Harmadéves korában ismerkedett meg Papp Lászlóval és a Debreceni Botanikus Kert kaktuszgyűjtő körével, valamint annak tagjaival.

Nősülését követően költözött Gyomaendrődre, ahol újra hozzákezdett gyűjteménye fejlesztéséhez. Érdeklődése egyre inkább a kis termetű növények irányába fordult, elsősorban ezen nemzetségek rejtélyessége, másrészt a mindig fellelhető helyhiány okából. A másik

44. kép Deli Tamás a gyűjteményében

Fotó: Kiss László

45. kép Kristályvirág-féle növényeinek egy szép és értékes csoportja

Fotó: Kiss László

rendezőelv – nyilván biológusi végzettségéből adódóan – az lett, hogy a gyűjtőszámmal, vagy ismert lelőhellyel rendelkező növényeket részesítette előnyben a fajok beszerzésénél. A magokat először Rácz László és Horváth László révén a Mesa Gardentől, majd később Piltz, Pavel Pavlicek, Jecminek, W. Morgner, Ralf Hillmann és Mats Winberg jegyzéke alapján szerezte be. Kezdeti magvetési kísérletei nem sikerültek valami fényesen, mivel a szükséges feltételeket csak részben tudta megteremteni. Tanulmányai befejezése után (Gyomaendrődön) már a kedvező feltételek biztosítása mellett jobban figyelemmel tudta kísérni a magvetések fejlődését, s ennek eredménye révén gyűjteményének bővülésének üteme is felgyorsult.

A családi házuk udvarán létesített 6×10 m-es fóliasátorban tartotta ekkortájt a növényeit. Majd 1999-ben a „három László” (Rácz, Horváth és Kiss) segítségével „megépítette” 6×8 m alapterületű, félig földbe süllyesztett kialakítású üvegházát. A fűtést szenes kályhával és

46. kép Virágzó sajátgyökerén élő *Ariocarpus kotschoubeyanus*

Fotó: Kiss László

47. kép Kedvencei a Conophytum-ok

Fotó: Kiss László

49. kép Argyroderma delataeii

Fotó: Kiss László

50. kép Conophytum bilobum

Fotó: Kiss László

48. kép Ariocarpus retusus subsp. trigonus

Fotó: Kiss László

hőfokszabályozós elektromos fűtőtesttel oldotta meg. Az üvegház szerkezete úgy lett kialakítva, hogy a föléje húzható fólia és az üveg között 10-12 cm légréteg van biztosítva, miáltal csökkent a hőveszteség.

Gyűjteménye fejlesztése során szűkítette a gyűjtött nemzetségek körét, és szakgyűjtemény kialakítását tűzte ki célként. Ennek eredményeképpen a törpekaktuszok közül a Rebutia, Sulcorebutia, Frailea, Turbinicarpus, Gymnocactus, „Chileorebutia”, Escobaria, Epithelantha nemzetségekből, a télálló kaktuszfajokból, míg a pozsgások közül a kőutánzó növényeket favorizálva főképp a Conophytum, a Titanopsis, a Dintheranthus, a Lithops és még jó néhány más különlegesnek számító nemzetségből jelentős faj- és egyedszámból álló szakgyűjteményt hozott létre, melyet ő szerényen vegyes gyűjteménynek minősít.

Vegetációs időszakban a kaktuszok és a magoncok nagy részét a fóliasátor alatt tartja, melynek két vége nincs lezárva, s így állandóan friss levegő van részükre biztosítva. Növényeit

műanyag cserepekben és tálakban, valamint növénytálcákban neveli, a következő összetételű talajkeverékben: 30% Florasca B, 30% kertészeti perlit, 30% közüzalék és 10% egyéb ásványi anyag. Ez utóbbi a növények igényétől függően lehet 3-4 mm szemcse nagyságú mészkő, vagy riolittufa. A magvetések részére is a fenti keveréket használja. A szaporítványok részére 50% Florasca B, és 50% mosott homok keverékét alkalmazza. A kristályvirág féléknél a talaj felszínét egy réteg (1 mm szemcse nagyságú) gránit zúzalékkal takarja. A fenti talajkeverékeket a növények beültetését megelőzően gőzöléssel fertőtleníti.

A növényeket hálózati lágy csapvízzel öntözi, elmondása szerint inkább alkalomszerűen, mint rendszeresen. A kaktuszokat télen szárazon tartja, de a kristályvirág félek egy részének talaját ekkor sem engedi kiszáradni. Decemberig rendszeresen, akár hetente kétszer is öntözi őket, utána viszont január közepéig visszafogja a locsolást, s ezáltal a fényhiány miatt pihenő időszakot biztosít ez

51. kép Titanopsis calcaria

Fotó: Kiss László

52. kép Gibbaeum dispar

Fotó: Kiss László

53. kép Crassula mesembrianthemopsis

Fotó: Kiss László

utóbbi növénycsalád részére. A nyugalmi idő lejártá után az időjárástól, illetve a napsütés várható időtartamától függően március végéig nedvesen tartja ezen pozsgás növényeit. A Conophytum, Argyroderma, Haworthia, Adronisclus, Othonna, Tylecodon és – ami sokak számára hihetetlennek tűnik – a Lithopsok egy része igényli az ilyenén való tartást. Ennek oka az, hogy mivel a Lithopsok egy része téli esős területen él (ezek a nálunk nehezen tarthatónak vélt fajok), télen is kapnak csapadékot. Tapasztalata szerint az ő tartási viszonyai között a nyári esős területeken élő fajok esetében sem okozott gondot, véletlenszerű pusztulást a téli öntözés.

Az évek során gazdag kínálatból álló szakkönyvtárat hozott létre, melynek révén folyamatosan bővíti a kedvencei tartására vonatkozó ismereteit.

A gombák ellen a magvetésben Chinოსol alkalmazásával védekeznek. (Ez a vegyszer nálunk nem kapható.) Gyűjteményében a gombakárosítás megelőzésére Chinoin Fundazol, vagy Orthocid oldatát használja. A rovarkártevők ellen Zolonét és Bi58-at alkalmaz.

Távlati terveik között szerepel gyűjteményének további célirányos bővítése, a ritka fajok eredményes nevelése érdekében az oltás szabályainak elsajátítása és a tartási feltételeknek a növények igényeikhez való hozzáigazítása a következők szerint. Négy csoportban tervezi elhelyezni a gyűjteményét: (1.) A Dél-Afrikából származó növényei részére egy polikarbonát borítású növényház megépítését tervezi. (2.) A téltűrő (télálló) fajokat és a Rebutiák egy részét fűtetlen, illetőleg alig fűtött fóliasátorban helyezné el. (3.) A télálló fajokat részben fedett sziklakertben, (4.) míg a többi fajt és nemzetiséget a már meglévő üvegházban szándékozik tartani. Vágyai között szerepel – majd egyszer – Dél-Afrikában bejárni kedvenc pozsgás növényei élőhelyét.

Célkitűzései megvalósításához kívánunk kitartást, jó erőt és egészséget szerettei körében!

Kiss László

Oroszháza

Kaktuszos „Suli”

A Schlumbergera hibridek gyűjtése és oltása

Zusammenfassung: Der Verfasser stellt einen der bekanntesten Sammler vor, nach dessen Erzählung er die Stationen des Lebens eines Kakteensammlers skizziert.

Abstract: The author introduces one of the most famous cactus collectors in Hungary who collects cacti for a very long time. We can get to know the important 'stations' of his cactus collector's life relying upon his telling.

Ma már több változatát „előállították” a szép és kedves növénynek. Azok akik kedvelik e növényeket szép kis gyűjteményt lehet összehozni belőlük. Már megtalálható a fehér az arany (Goldcharm) a halvány rózsaszíntől a sötét pirosig, a sárga és egyéb színárnyalatokban is.

A régi gyűjtőtársaknak tudom, hogy nem mondok újat, de a kezdő gyűjtőknek nagyon ajánlom e kedves hibridek oltását, mert így ha csak egy-egy kis szártagot is tudunk kapni, akkor már kis ügyességgel fel lehet oltani Pereskia alanyra. A felső részt éles és steril késsel 2,5-3 cm-re levágjuk (ezt ismét meg lehet gyökereztetni) majd függőlegesen kb. 1 cm-es vágást csinálunk az alany keresztmetszetén. A ráoltandó kis szártag alsó részét szintén kb.

1 cm hosszan, de mindkét oldalán ferdére vágjuk. Ezt az így előkészített részt belenyomjuk a kettéhasított Pereskiaiba és egy kaktusz tövissel (Opuntia) átszűrve biztosítjuk az elmozdulás ellen. Mindezeket azért merem ajánlani, mert saját tapasztalatom szerint az így sikeresen feloltott növény nem olyan kényes, fejlődése és virágzása is kitűnő.

Az én feloltott „Lilac Beauty” növényem már több mint 15 éves. A Pereskia alany kb 20 cm magas és 20 mm átmérőjű. A nyarat kint a szőlőlugas alatt tölti. Ősz felé már tele van bimbóval. Októberben bekerül az üvegházba, és ott hozza ki csodálatos virágait.

Sok sikert kívánok! Gyűjtőtársi tisztelettel:

Epresi László, Komárom

54. kép Schlumbergera truncata "Lilac Beauty"

Fotó: Epresi László

55. kép Piros színű Schlumbergera-virág

Fotó: Jánosik Sarolta

Könyvismertető

Socotra The lost island

Socotra, az elveszett sziget

Nemrégiben került a kezembe Alain Christophe: Socotra, az elveszett sziget című könyvecskéje a Cactus & Co. Libri kiadásában.

Először néhány szót a szerzőről, aki 1960-ban született Párizs mellett. Már kisgyermekként is nagyon szerette a növényeket, sokat segített szüleinek kertjük gondozásában. Később főleg az egzotikus növények érdekelték. Üvegházában kúszó- és húsévő növényeket, orchideákat és pozsgásokat tartott. 1974-től a caudexes növények lettek a kedvencei. 1980-ban és 1981-ben meglátogatta Dél-Afrikát, ahol korábban földrajzi tanulmányokat folytatott, később kertész-mérnöki diplomát szerzett. Egy nagy álma vált valóra, amikor 2003. októberében bejárhatta Socorta szigetét. Az itt szerzett élményeit és a látott növénycsodákat örökítette meg könyvében.

A sziget az Indiai óceánban található, Yementől kb. 350 km-re, Afrika partjaitól pedig 240 km-re. Területe 3 625 km², szinte megegyezik Heves megye területével. Legnagyobb hosszúsága 110 km, észak-déli szélessége kb. 50 km. A görögök Dioscoris, a rómaiak Diascoridis insula néven ismerték. Ma használt neve szanszkrit eredetű, jelentése „az üdvösség szigete”. Felszíne többnyire 500-600 m magas fennsíkokról áll, középső részét a Hadzshir (Haggier) hegység uralja, melynek legmagasabb csúcsa 1 509 m magas. Ez a hegyvidéki terület igen tagolt, tele völgyekkel, barlangokkal, vízmosta szurdokokkal.

Éghajlata nagyon változatos, sok a helyi mikroklima. A keleti és középső részeken a téli időszak

esős, a nyugati rész nagyon száraz. A tavasz. márciustól májusig tart, amikor a hőmérséklet gyakran eléri a 40 °C-ot. A klímát alapvetően meghatározzák az esős, száraz monszun szelek. A májustól októberig tartó szeles időszakban gyakoriak a 110 km/óra erősségű szellőkések.

Eredeti őslakói a beduinok. Lakosainak száma jelenleg megközelíti 44 ezret. Stratégiai fontossága miatt néhány évvel ezelőtt még tiltott és veszélyes úti célnak számított, de ma már könnyebben hozzáférhető, köszönhetően az 1999-ben megépült repülőtérnek. Tengeren még ma is veszélyes Socortára utazni, mert a szómáliai partok irányából kalózos támadásra is lehet számítani.

Növényvilága egészen különleges, emiatt sok botanikus felkereste, többek között: Isaac Balfour, Geog Schwenfurth, Georg Popov, Alan Radcliff, John Labranos. A XIX. század végén 828 növényfaját ismerték, melynek 1/4-e csak a szigeten található meg. Azóta nyilván nőtt a megismert

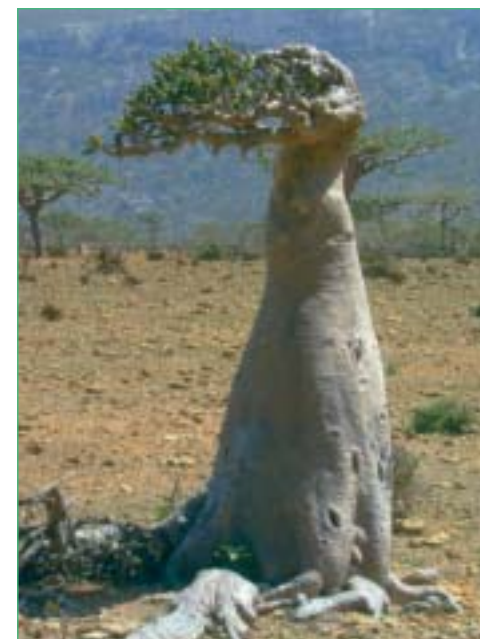
növényfajok (taxonok) száma, de a csak itt fellelhető növények aránya különösebben nem változott. Ezt a különlegességet jelzi, hogy sok növény fajneve a sziget nevéből származik, míg más nevek (pl. Adenium, Adenia) őrzik Aden város nevét. A könyvből főleg azon ritka növényeket említem meg, melyek jellemzőek a szigetre. Az Adenium obesum subsp. socotranum magassága elérheti az 5-6 m-t, a Dendrosicyos socotranum a Cucurbitaceae (tökfélék) család fatemetű tagja, a Sterculia africana subsp. socotra a legnagyobb méretű fa a szigeten. Gyakori a Jatrophia unicostata nevű kisméretű szukkulens

cserje. Szintén gyakori a Croton socotranus, ez a nem túl látványos cserje, de érdekes a levélzete, az egyes levelek kb. 1 cm hosszúak. Socotrán három endemikus Aloe található, egyikük az Aloe perryi. Ennek és csak is ennek a nedve exportcikk. Figyelemre méltó hagymás növény a socotrai jácint (Ledebouria grandiflora, korábban Scilla grandiflora). Érdekessége, hogy a talajon néhány kör alakú, sötétebb foltokkal tarkított levelet növeszt, virágzaskor pedig két, világoszöld színű, a jácint leveléhez hasonló, két egymásfelé forduló levelet fejleszt, és közülük nő ki a fürtös gyöngyikehez hasonló virágzat, de az egyes virágok színe rózsaszín. Ilyenkor mintha két különböző növényt látnánk egymás mellett. Magányosan álló kisebb fa a socortai gránátalma (Punica protopunica). Caudexes növény a Dorstenia gigas, amit a szokotriai karta néven említenek (jelentése kiszáradt, elszáradt vagy elsatnyult növény). A legnagyobbak elérhetik a 4 m-t is, de legtöbbjük a száraz hegyoldalakon csak 0,6-1,0 m magasra nő. Az Asclepiadaceae családot képviseli a Caralluma socotraua gyönyörű szép piros virágaival. Socorta jelképe a Dracaena cinnabari (sárkányfa). A legenda szerint egyszer egy elefánt és egy sárkány harcolt egymással mindhalálig. Kiömlő vérük összekeveredett és ebből született meg a sárkányfa. A mirrhafáknak (Commiphora sp.) négy faja található a szigeten.

A szerző könyvének végén tanácsokat ad néhány említett növény kultúrában tartásához, ami főleg a Dorstenia gigas és az Adenium socotranum fajokra vonatkozik.

A mindössze 64 oldalas könyvecskét főleg azoknak ajánlom, akik szeretik a caudexes növényeket. A könyv kevés szöveget tartalmaz, de annál több fotót, melyek tartalmilag nagyszerűen komponáltak, nyomdatechnikai kivitelüket azonban nem tartom a legjobban sikerültnek, mivel a színeket kissé tompának érzem. A szerző nem törekedett sem a sziget, sem annak növényvilágának monografikus bemutatására, célja a figyelem felkeltése lehetett amit – azt hiszem – maradéktalanul sikerült elérnie. A kiadvány mérete 230×165 mm, puha kötésben, a Cactus & Co folyóirat előfizetői ingyen kapják, mások kb. 3100 Ft ellenében rendelhetik meg.

Ficzere Miklós, Debrecen

56. kép Adenium socotranum

57. kép Caralluma socotrana

Tillandsia VI.

Zusammenfassung: Der Autor, der auch eine schöne Tillandsia-Sammlung besitzt, berichtet im kurzen Artikel über die Blüte und die Haltungsumstände der oben erwähnten Art und charakterisiert sie auch.

Abstract: The writer of this short article, who has a nice collection of Tillandsia species, reports the flowering and cultivation of this species characterizing it shortly.

Tillandsia brachycaulos SCHLECHTEND 1844.

Alnemzetség: szürke Tillandsia

A növény törzs nélküli. Számptalan levele kisebb vagy nagyobb 10–30 cm átmérőjű rozettát képez. Az ovális, tokszerű törzs 2-5 cm magas. A hosszú, hegyesen végződő levelek hazájukban (Mexikó) a 25 cm hosszúságot is elérhetik. Tövéükben 3 cm szélesek, szürkén pikkelyesek, főleg az alsóbb, fénytől védettebb részeken. Intenzi-

vebb napsütés hatására a zöld levélfelszín elszíneződik, barnás-bordóvá válik. A virágzási fázisban ez még intenzívebbé válik, és igen tetszetős, a vöröstől a skarlátpirosig terjedő szint ölt magára. A virágzati szár rendkívül kicsi, felső levelek hónaljából nyílik a számtalan virág. A fellevelek megmaradnak rövidebb-hosszabb leveleknek virágzáskor, és teljesen hasonlóak a többiekhez. A rozetta központi leveleinek hónaljában jelen-

58. kép *Tillandsia brachycaulos*

Fotó: Katona József

nek meg egyesével a virágai. Kezdetben egyenként nyílnak a szélsőbb levelekből, majd egyre sűrűbben és tömegesen nyílnak a levélrózsa központjában. Összesen 10-25 db virágot számolhatunk meg, a növény kondíciójától függően. A virág 2-3 cm hosszú, ibolyakék színű és a három szíromlevél egy csövé alakul. A porzó és a bibe kinő a virágból. A bibe a porzókat is túlnövi az önbeporzást kerülendő.

Változatok:

T. brachycaulos var. multiflora L. B. SMITH, 1945. Eltérés: különbség az erősebb növekedésben és a négyvirágú kalászban van. Ez a variáció inkább csak Guatemalában ismert.

T. abdita L. B. SMITH a *T. brachycaulos* számtalan változatának egyike.

A *T. brachycaulos*-nak két hibride ismertebb: egy természetes és egy kultúrhibrid:

T. brachycaulos X caput-medusae. A két értékes faj természetes kereszteződése Salvadorban keletkezett.

T. brachycaulos X ionantha M. B. FOSTER által létrehozott hibrid, ami **T. X Victoria** néven ismert.

Elterjedési területe: a száraz, sivatár erdők, bozótok Mexikótól Közép-Amerikáig, ahol epifitaként él a magaslatokon 600-1200 méterig. Kultúrában világos, naposabb helyet, mérsékelt páratartalmat igényel. Különösen szép egy csoportos elhelyezésben, ahol a színes, vörös csillagformájú rozetta nagyszerűen érvényesül. Hosszabb idejű kevésbé világosabb elhelyezéskor visszaváltozik szürkészöldes állapotba. Igényesebb gondozásra nincs szüksége a többi Tillandsiától, csak vigyázni kell a vízzel, mert az igen tömött rozetta (levélrózsa) virágzás előtt és után a téli, hűvösebb, fényszegény

időben könnyebben berothad. Szobai tartásnál inkább permetezzük. A fényképen bemutatott *T. brachycaulos* az egyik hálás kedvencem. Több évtizede rendszeresen, évente virágzik egész novemberben, és szépen sarjadzik. Ebben a téli időszakban a szobában hetente 2-3-szor enyhén permetezem. Ezt az időszakot sarjadzásra is felhasználja, tavasztól ősziig pedig a szabadban a sarjak is kifejlődnek szépen, majd enyhén bevörösödnek. Ha a virágnak volt beporzó partnere, nyár végére, őszre a magkapszula is éretté válik. A kibomló magok repítőszőrösök.

Irodalom:

RAUH, W. 1990: *Bromelien*, Stuttgart.

RICHTER, W. 1956: *Blüten aus Tropenformen*, Leipzig.

RICHTER, W. 1978: *Bromelien*, Berlin, Basel, Wien, MelSongen.

DOMOKOS, B. 1970: *Broméliák*, Budapest.

Katona József, Debrecen

Deli Tamás

Virágzó kövek

A szerző a kristályvirágfélék családjának legkülönlegesebb csoportjait a kavics és kőutánzó növény nemzetségeket mutatja be. Részletesen elemzi a csoport tartási nehézségeit és feltételeit, saját tapasztalatain keresztül.

(Deli Tamás és Molnár Imre magánkiadása)

Támogatja:

a Magyar Pozsgásgyűjtők Közhasznú Egyesülete (Debrecen) és a Magyar Kaktuszgyűjtők Országos Egyesülete B/5 formátum, 60 oldal (címlappal, hátlappal együtt), legalább 250 fotó, angol és német nyelvű összefoglaló. Ára: 1200 Ft.

Érsekújvári „Saguaro” Kaktuszgyűjtők Klubja

Abstract: The author reports on the history and the activity of the Cactus Club in Érsekújvár, Slovakia and takes a look at the events of the few last months.

Zusammenfassung: Der Verfasser berichtet über die Geschichte und die Aktivität des Kakteensammler Klubs von Érsekújvár, Slowakei.

Szlovákiában működő kaktuszgyűjtő klubok megismerése céljából szeretném bemutatni az Érsekújvári „Saguaro” kaktuszgyűjtők klubját, melyet 1981-ben alakított néhány lelkes kaktuszrajongó, akiknek a pozsgás növények termesztése hobbijukká vált.

Legelején a már létező Nyitrai kaktuszgyűjtők klubjába jártak, majd 1981-ben sikerült az Érsekújvári művelődési központban szerejni egy helyiséget, melyben megkezdődött írni a klub története.

A klub elnöki posztjára Fábián László barátunk került, aki 12 évig töltötte be ezt a posztot.

Varga Péterrel közösen utat törtek a klub működésének.

Az ő lelkesedésük lehetővé tette a többi érdeklődőnek, hogy megosztották e hobbiból szerzett tapasztalataikat.

1989-es évig a művelődési központ termében havi egy alkalommal jöttünk össze. Itt nagyon jók voltak a lehetőségek, főleg a kiállítások rendezésére.

A kilencvenes évek elején addigi otthonunk a művelődési ház magánkézbe került, az új tulajdonos pedig nem támogatta klubunkat, így gyakorlatilag az „utcára kerültünk”. Nehéz időszak következett, évekig vergődünk, majd 1993-ban a Szlovák Kertészek Egyesülete felkarolt bennünket és az egyik alapszervezetünké váltunk.

Ekkor kezdődött egy új korszak a kaktuszgyűjtők klubja történetében, melynek élére Kovár Tomás került. Résztvettünk több nemzetközi kiállításon mint például „Agrokomplex Nyitra, Flóra Bratislava”. Ez utóbbit a kultuszminiszter különdíjjal értékelte. Továbbá járási szinten Komáromban és Érsekújváron is szerveztünk kiállításokat. Majd a „Zahradkar” című havilap felkérésére cikkeket írtunk, melyben a kaktuszok és pozsgások termesztése körüli problémákkal foglalkoztunk három éven keresztül. Eljártunk más kaktuszgyűjtő klubok által szervezett összejövetelekre.

Majd minden hónap utolsó péntekén összejövünk, ahol képeket vetítünk és megvitatjuk gondjainkat. Nyár végén Fábián László barátunk gyűjteményénél találkoztunk. Itt üdítő mellett megvitatuk az egész évi tevékenységünket. Azt hiszem elmondhatom, hogy a sok nehézség ellenére jól működő klubbá váltunk.

Jelenleg 27 (alapiskolástól a nyugdíjas korúig) tagot számlálunk, akik különböző aktivitással vesznek részt a kiállításokon és más tevékenységeknél. De ez azt hiszem mindenhol így működik.

Ez klubunk történetének rövid összefoglalója.

Gabriel Klotton

Školská 17.

94703 Hurbanovo

HIRDETÉS

Kaktuszokat vennék gömb és oszloposak (cereusok) egyaránt érdekelnek, szolgáltatásért cserébe 20-50 ezer Ft értékben.

A szolgáltatást, illetve színvonalát meg lehet tekinteni a www.gedeon-tanya.hu címen

Gedeon Tamás • 6078 Jakabszállás, II. kerület 150. • Telefon: (30) 24-24-458

Egyesületünk iskolaprogramja (5)

Zusammenfassung: Die Autoren informieren uns über die neuesten Ergebnisse und die Gründung der Mitgliedschaft für Jugendliche.

Abstract: They report on their newer results e.g. the establishment of the youth member title.

Első félévben a kiállítások jelentős része az iskolaprogram keretében került megrendezésre az alábbiak szerint:

Április 6-8. Karácsony Sándor Általános Iskola, Debrecen.

Az iskolában első alkalommal rendeztünk kiállítást, melyet nagy érdeklődés fogadott.

Diákok, tanárok és szülők egyaránt érdeklődéssel és vásárló kedvel fogadták.

Látogatottság: 520 fő. Kiállítók Molnár Imre, Nagy Dezső, Szászi Róbert.

Április 19-22. Nyírcsád, művelődési ház.

Itt elsődleges cél volt a helyi két iskola.

Kossuth u. 23, és Szatmári u. 8. sz., valamint a Kassai u. 8 sz. alatt működő Óvoda, ahol összeségében több mint 300 gyermek tanul.

Természetesen a lakosságot és a környező településeket is kellőképpen tájékoztatta a művelődési ház. Látogatottság: 350 fő.

Kiállítók: Gönczy Pál Általános Iskola 4 H klub Debrecen Felső-Józsa; Karácsony Sándor Általános Iskola, Debrecen; Magyar Mónika, Mikepércs; Molnár Imre, Debrecen; Nagy József, Mikepércs; Szászi Róbert, Debrecen; Tóth Norbert, Debrecen.

Április 26-28. Debrecen-Józsa közösségi ház.

Itt szerveztük a kiállítást, hogy az Alsó- és Felső-Józsan tanul diákok is könnyen el tudjanak jönni kiállításunkra egy rendhagyó biológiaióra keretében.

Ünnepélyes megnyitót tartott 10 órakor Papp László biológus, botanikus, az egyesület elnöke. Látogatottság: 180 fő.

Kiállítók: Gönczy Pál Általános Iskola, 4 H klub Debrecen Felső-Józsa; Karácsony Sándor Általános Iskola, Debrecen; Molnár Imre, Debrecen; Nagy József, Mikepércs; Rácz László, Debrecen; Szászi Róbert Debrecen, Tóth Norbert Debrecen.

59. kép Mammillaria gracilis 'Arizona snowcap'
Fotó: Nagy József

60. kép Dr. Csajbók József növényei a Karácsony Sándor Általános Iskolában
Fotó: Nagy József

61. kép Pörneki János és kaktuszai a miskolci kiállításon
Fotó: Kiss László

62. kép A Medgyessyben megrendezett kiállítás részlete
Fotó: Nagy József

63. kép Lithops karasmontana
Fotó: Nagy József

Április 26. Svetits óvoda, általános iskola, gimnázium és diákotthon. A Svetits napok keretében vettünk részt az iskola programjában. Ünnepélyes megnyitót tartott 8:30 órakor Papp László biológus, botanikus, az egyesület elnöke.

A diákok érdeklődve, nagy figyelemmel, oktatóik vezetésével látogatták az egynapos rendezvényt, melyet kb. 330 fő tekintett meg.

Kiállítók: Molnár Imre, Debrecen; Nagy Ferenc, Debrecen; Nagy József, Mikepércs; Rác László, Debrecen.

Április 29–május 1. Miskolc, Csele Utcai Általános Iskola.

Több éves eredménytelen próbálkozás végre sikerült megrendezni Miskolcon is egy kiállítást, amelyet a város gyűjtői és lakosai is nagyon vártak.

Látogatottság: 220 fő.

Kiállítók: Fekete László, Miskolc; Kósik Péter, Bükkzsérc; Molnár Imre, Debrecen; Pörneki János, Miskolc; Rigerszki Zoltán, Kazincbarcika; Tóth László, Miskolc.

Május 2-5. Debrecen Medgyessy-gimnázium.

A háromnapos kiállítást felméréseink szerint 200 fő tekintette meg, mely az emeleti aulában lett berendezve.

Kiállítók: Gönczy Pál Általános Iskola, 4 H klub Debrecen Felső-Józsa; Molnár Imre, Debrecen; Nagy József, Mikepércs; Rác László, Debrecen; Szászi Róbert, Debrecen; Tóth Norbert, Debrecen.

Május 4-7. Debrecen, Szent József Gimnázium és Kollégium.

Ez év során már másodjára került megrendezésre kaktuszkiallítás az intézmény kapuin belül, melyet nemcsak az intézmény diákjai és pedagógusok látogatták, hanem a környező iskolák tanulói is. Látogatottság: 340 fő.

Ünnepélyes megnyitót tartott Papp László az egyesület elnöke.

Kiállítók: Molnár Imre, Debrecen; Nagy József, Mikepércs.

Május 13-15. Kecskemét, művelődési központ és művészeti Iskola.

A nagy hagyományokkal rendelkező kecske-

szándékával rendezte meg az Erdei Ferenc Művelődési Központ és Művészeti Iskola Dísznövénykedvelők Klubja a májusi kiállítást, amely a lelkes helyi gyűjtők korábbi – szintén sikeres – rendezvényei után az első országossá bővült kiállítás volt.

A kiállítás tárgyi feltételeit a művelődési központ bocsátotta rendelkezésünkre a szervezésben pedig (szintén az EFMK részéről) Vajda József főtanácsos, az MKOE-től Békefi József, sz MPKE-től pedig Molnár Imre nyújtott igen komoly segítséget.

A Molnár Imre köszöntő szavaival megnyíló rendezvénynek a három nap alatt megközelítően 800 látogatója volt, többségében az intézmény nagyszerű programjait már jól ismerő érdeklődők, kiegészülve a térség gyűjtőivel. A 14 kiállító mind szakmailag, mind esztétikailag igen színvonalas ízelítőt adott a pozsgások gyűjtésének szépségéből. Az érdeklődőket folyamatosan információkkal és tanácsokkal látták el, 7 gyűjtőtársnak pedig – a kiállítás elsődlegességét szem előtt tartva – árusításhoz is tudunk helyet biztosítani.

A nagy sikerrel felbuzdulva a résztvevők egyöntetű támogatásával megkezdtük a következő évi kiállítás szervezését, amely remélhetőleg a már felújított művelődési központban, még szebb környezetben, még több résztvevővel, és hasonló sikerrel fog lezajlani.

Köszönet a fentebb már említett segítőinknek a lelkes és odaadó munkáért!

A kiállító csapat:

Ábel Győző, Farkas Krisztián, Forgácsné Pincés Magdolna, Kaszab Gáborné, Rózsa László (Kecskemét) Gedeon Tamás, Megyes János, (Kecskemét-Jakabszállás) Békefi József (MKOE), Molnár Imre (MPKE Debrecen), Rigerszki Zoltán (Kazincbarcika), Tirk Ferenc (Bekecs). Kiss Márta (Tiszakécske), Papp István (Szeged), Nagy József (Nagykörös). Ábel Győző (Kecskeméti Kaktuszbarátok Klubja).

Május 24-26. Debrecen, Dóczy-gimnázium.

A rendezvényt nemcsak az intézmény diákjai és tanárai látogatták, hanem a szomszédban működő ún. kis Kossuthból is nagyon sokan átjöttek. Látogatottság: 540 fő.

Kiállítók: Molnár Imre, Debrecen; Nagy József,

64. kép „Látkép” a kecskeméti kiállításon
Fotó: Gedeon Tamás

65. kép Senecio tropaeolifolius
Fotó: Gedeon Tamás

66. kép Tacitus bellus a Dóczy-gimnáziumban
Fotó: Gál Barna

67. kép Mammillaria variabilis

Fotó: Gál Barna

68. kép Hubai István idős növényei az egri kiállításon

Fotó: Bakondi Csaba

Mikepércs; Tóth Norbert, Debrecen; Rác László, Debrecen.

Június 2-4. Eger, Eszterházy Károly főiskola, B. épületében. Agócs György szervezésében került megrendezésre a vásárral egybekötött kaktuszok és egyéb pozsgásnövények kiállítása. Ezzel felelevenítésre került a korábban igen nagy múltra tekintő kaktuszos élet, melyet abban az időben Hubai István hozott életre, és amelynek köszönhetően még ma elevenen élnek a kialakult jó kapcsolatok. Jó érzés volt Hubai Istvánt kiállítóként látni és azokat a találkozásokat, melyek személyéhez kötődnek mind a mai napig.

Amit csak meg lehetett azt Agócs György megtette a reklám érdekében, melyben Kósik Péter is kivette a részét.

Bízunk abban, hogy ebből hosszú évekig egyre fejlődő kiállítássorozat lesz – különösen, ha a látogatók rendszeresen visszatérhetnek egy megszokott rendezvényre.

Látogatottság: 430 fő.

Kiállítók: Agócs György, Demjén; Dávid Lajos, Debrecen; Deli Tamás, Gyomaendrőd; Hubai István, Jászapáti; Kósik Péter, Bükkzsérc; Molnár Imre, Debrecen; Papp István, Szeged; Rigerszki Zoltán, Kazincbarcika; Szabados Attila, Fót; Tirk Ferenc, Bekecs.

Molnár Imre

Az iskolaprogram koordinátora

69. kép Kiállítók és növényeik Egerben

Fotó: Bakondi Csaba

„Legszebb” kaktuszok és pozsgások

Mammillaria solisioides

Zusammenfassung: Die Verfasser gründen eine Kolumne - zu derer Schreiben sie auch andere anregen -, in der sie mit bestimmter Subjektivität schöne Sukkulente darstellen und bezüglich dieser auch interessante Angaben, ihre kulturhistorische und sonstige Bedeutung bekannt geben.

Abstract: Establishing a column the author encourages others to introduce their succulents which are specially nice for them. Moreover he gives interesting information about these species entering upon their importance in the cultural history and in other fields.

A hazai kaktuszgyűjtők – s nem csak a Mammillaria gyűjtők – egyik kedvelt növénye ez a még mindig ritkának mondható faj. Fajnevét a *Solisia pectinata* monotipikus nemzetségről kapta, amely jelen állás szerint a *Mammillaria pectinifera* fajnéven is ismert. A *solisioides* elnevezés azt jelenti, hogy *Solisia*-szerű. Keresettsége a magok viszonylagos ritkaságára, azok nem túl jó kelési arányára, és a tartási hibák miatt bekövetkező pusztulásokra vezethető vissza. Werner Reppenhagen a *Mammillaria* nemzetségben belül a *Hydrochylus* fajcsoport, *Pectiniferae* fajsoránál, *Pectinifera* csoportjába sorolta be.

A növény gyökere erősen elágazó, és meglehetősen rövid. A növénytest nyomott gömb vagy gömb alakú, élőhelyén egyedül álló. A virágzóképes egyedek 20-50 mm magasak és hasonló átmérőjűek. A növény teteje (csúcsa) enyhén lekerekített, kissé bemélyedő, és a tövisek által teljesen takart. Szemölcsői sűrűn állnak, szabá-

lyos elrendezésűek, csonkakúp-szerűek, 5-7 mm hosszúak és vastagságuk, színük sötétzöld. Az axillák csupaszok, az areolák a szemölcsök végén 3 mm hosszúak, 1,5 mm szélesek, fehér gyapjúsak, melyek később lehullanak. A mintegy 25-30 peremtövise (középtövise nincs) 2-5 mm hosszú, merev illetve, túszerű. A felsők a legrövidebbek és legvékonyabbak, egyébként függőleges ív (az areola 3 mm hosszúsága) mentén fésűszerűen elrendezettek, kissé a test felé hajlanak, simák, a testet szinte teljesen elfedik, és mézsféhe színűek.

A virágok az élőhelyen október-november hónapban nyílnak gyűrűsen a tető körül, de egyszerre csak kevés számú virág jelenik meg. A virágok széles tölcserűek, 18-22 mm hosszúak, 25-30 mm átmérőjűek, sárgák vagy fehéres-sárgák. A magház gömbölyded, 5-6 mm átmérőjű, éretten is a szemölcsök között marad, színe fehéres-zöld. A virágcső rövid, széles, kúpos és szintén fehéres-zöld. A külső szirmlevelek ék alakúak (esetleg szé-

70. kép Mammillaria solisioides

Fotó: Kiss László

71. kép Mammillaria solisioides

Fotó: Kiss László

magasan található a Mexikó Puebla szövetségi államában levő Petlaleíngo vidékén, a kopasz domb-, illetve hegytetőkhöz közel, déli és nyugati fekvésben. A talaj homokos-köves, helyenként gipszes, felső rétegében kevés humusszal. A gipszalapú buckák átlag 20-40 cm magasak, egymástól szétszórtan helyezkednek el. A köztük levő kövekkel és homokkal takart területet gyéren fedi egy 3 cm-nél alacsonyabb fűféle. Felfedezésekor ezen a területen mintegy 4-500 db növény volt fellelhető. A növények ebben a környezetben alig kaptak árnyékolást, mivel döntően a tűző napon éltek. (Ennek megfelelően kultúrában is sok napot és szabad levegőt igényelnek!)

Az élőhelyet a következő klimatikus viszonyok jellemzik: 1974. 10. 06-án 17 órakor 26 °C és szélmentes idő, 1974. 10. 07-én 13 órakor 32 °C és enyhén szeles idő, 1978. 02. 02-án 14 órakor 42 °C és 22%-os páratartalom mellett, napos idő volt enyhe légmozgással. Az évi középhőmérséklet 24 °C. December közepén és januárban 21 °C, míg április közepétől júniusig 27 °C a középhőmérséklet. Az éves átlagos csapadék 490 mm körül van. Az esős időszak májustól szeptemberig tart. Az élőhelyet összességében a félszáraz klíma, a csekély éves középhőmérséklet ingadozás és a rövid nyári esős időszak jellemzi.

A gyűjteményekben levő, üvegházban teleltetett (nyáron a szabadban takarás nélkül kihelyezett!) növényeken november-december hónapokban jelennek meg a bimbók, melyek lassú fejlődés után március végén nyílnak ki, és több napon keresztül, egymást követő hullámokban virágoznak. Nálam az elvetett magok kb. 25-30%-a kelt ki. A magoncok kezdetben érzékenyek, tapasztalatom szerint a szabad levegőn nevelt növénykéik jól tarthatók. Az öntözések között hagyni kell a talaj kiszáradását. A virágzóképes növények pusztulása többnyire a bimbófejlődés időszakában következik be, általában akkor, ha a tartós napsütésmentes időszak következik be. Ennek következtében lehül az üvegház, és ha nem biztosított a szellőztetés, megnő a páratartalom, ami kedvez a gombaspórák keléséhez és fejlődéséhez.

Ha kellő figyelem mellett jártasságot szerzünk tartásában, szépségével sok örömet szerezhet a gyűjtőknek.

Kiss László és Dr. Eróstyák Mihály
Oroszáza

les lándzsásak), kiöblösödők, barnás-pirosas rövid hegygel, világos széllal. A belső szíromlevelek széles lándzsásak, 10-12 mm hosszúak, 3 mm szélesek, a széleik fehéressárgák, középen halvány rózsaszínű sávval. A bibeszál 10-12 mm hosszú, alig emelkedik a porzók fölé, világossárga. A bibe 3-5 ágú 2-3 mm hosszú, meglehetősen vastag, zöldessárga színű. A viszonylag kevés porzósál alig ér a nektárkamra fölé, a virágcső falából erednek, összehajlók, fehérek. A portok nagy, tojássárga színű.

A termés a virágzást követő 12. hónapra érik meg úgy, hogy kb. 2/3 része a növénytestben, 1/3 része a szemölcsök között marad. A megszáradt (érett) termés csúcsán a virágmaradvánnyal nem, vagy alig nyúlik túl a szemölcsökön. A termés maga 3-4 mm hosszú, 4-6 mm széles, táskás alakú, színe kezdetben világoszöld, éretten fehér, de a virágmaradványon gyakran megtelepszik a fekete korompenész. A mag kezdetben feketés- szürke és áttetsző, később feketésbarna, táskás alakú, 1 mm hosszú, 1,2 mm széles. A maghéj erős, felülete kis gödrökkel fedett, a köldök (hilum) igen nagy, kb. 1,3 mm hosszú, végén besüppedt, barna színű. A faj egyébként önsteril, így több magról kelt növény szükséges a magfogháshoz.

A típus élőhelye a tengerszint felett 1800 méter

Kedvenc pozsgásaink VI. Anacampseros

Zusammenfassung: Der Verfasser schreibt über die Pflege- und Winterungserfahrungen dieser gattung, über ihre Abstammung und die Herkunft ihres Names.

Abstract: The author writes down his experience on the growing and wintering of this genus. He tells the origin and names of these species.

A porcsinfélék családjába – Portulacaceae – tartozik a mintegy 50 fajból álló Anacampseros nemzetség. Főként alacsony, pozsgás évelők, természetesen élőhelyük Dél-Afrika, Fokföld.

Leveleik nagyok, számosak, tetőcserépszerűen rendeződtek, a talajhoz hasonlító védőszínezetűek.

A dél-afrikai bennszülöttek babonás hitvilágában ez a növény egy talizmán, amely az elveszett szerelmet vissza tudja hozni. Ezt a hiedelmet már a római történetíró Plinius és a görög Plutareos is leírta.

Homokkal kevert tápdús talajban jól fejlődnek, világos, nem túl meleg helyen. Nyáron a többi növényünkhöz hasonlóan átlagosan öntözzük, télen szárazon tarjuk őket. Dugványról könnyen szaporíthatók. A virágok csak világos, napos helyen nyílnak ki.

Gyűjteményünkben négy fajta található, ezek a következők:

A. densifolia, DINTER

Sűrű telepet alkotó, elágazó növény, kb 3-5 cm hosszú száron 5-8 mm hosszúságú Ø 3 mm-es hengeres, kissé szögletes levelekkel. Virágja rózsaszínű (pink). Élőhelye: Namibia.

A. arachnoides, (HAW.) SIMS.

Hosszan elágazó növény, szálas gyökerekkel. Levelei 1-2 cm, hosszúak, lándzsásan laposak. Leveleinek színe zöldes-pirosas (bíboros).

A szár fehér szőrrel borított, a szőr hossza 1-1,5 cm is lehet. A 8-10 cm-es virágszáron fehér virág nyílik rózsaszínnel vagy bíborral (purple) színezve.

Élőhelye: Dél-Afrika, Nagy- és Kis Karoo.

A. rufescens, (HAW.) SWEET.

A 2-3 cm hosszú kövér, lándzsás, lapos levelei az 5-8 cm magas száron sűrűn és spirálisan ülnek. A levél felső része zöldes, alsó oldala barnásvörösre színeződött. A szárcsúcsán 10-15 cm hosszú virágszáron rózsaszínű, 2-3 cm átmérőjű virágok nyílnak, de

csak nagyon napos időben. Amikor a virágok nem nyílnak ki, önbeporzás jön létre és csiraképtelen fehér magokat hoz a száraz magtokban.

A. depauperara

Elbokrosodó, 3-5 cm hosszú száron fényes, tömör zöld, halványan barnás árnyalatú levelei vannak. A levelek 1 cm hosszúak, 1 cm szélesek, hegyben végződnek. A levelek a száron körben, sűrűn egymást fedve helyezkednek el. Szára kissé szőrözött.

A kb. 10 cm hosszú virágszáron rózsaszínes virágok fejlődnek.

Druzsín József,
Érdliget

72. kép Anacampseros densifolia

Fotó: Druzsín József

Egyesületünk közleményei

2005. év II. félévi programok

Október 1. (szombat) Egyesületi összejövetel

Előadás: Tóth Norbert. Látogatás spanyolországi gyűjtőtársaknál.

Október 29. (szombat) Egyesületi összejövetel

2006. évi magakció megbeszélése.

November 26. (szombat) Egyesületi összejövetel

Előadás: Dr. Buglyó Péter: Botanikus kertek, pozsgások Madeira szigetén.

Kibővített elnökségi ülés.

Egyesület pénzügyi helyzetének megbeszélése.

2005. évben végzett munka értékelése.

A 2006. évi tagdíjak és Pozsgás lapok árának megbeszélése. 2006 év I. félévi egyesületi program és kiállítási tervezetek megvitatása.

December 17. Egyesületi összejövetel (szombat)

Előadás: Papp László: Az utóbbi tíz év legújabb *Gymnocalycium* fajai

Ünnepi összejövetel. 2005 év zárása.

Összejövetelek helye: Nagyerdei Kultúrpark.

Kezdesi időpont: 15.00 óra

2005. év II. félévi kiállítások:

Egyesületünk szervezésében

ill. közreműködésével.

Július 22–24. (péntek–vasárnap) Bogács

Szervezi Kósik Péter

(3414 Bükkzsérc, Kossuth u. 25. (30) 850-33-99)

Kiállítás: 22.: 9.00–18.00 óráig

23.: 9.00–18.00 óráig

24.: 9.00–14.00 óráig

Augusztus 20–21. (péntek–vasárnap) Debrecen Nagyerdei Kultúrpark

Berendezés: 20.: 2005. 08. 19

Kiállítás: 20.: 9.00–18.00 óráig

21.: 9.00–17.00 óráig

Szeptember 24. (szombat) Erdőbénye

Kiállítás: (Szombat) 9.00–17.00 óráig

Szervezi Molnár Zsigmond [3932 Erdőbénye, Tompa u. 3 sz. Tel.: 06 (30) 854-75-77, fax: 06 (47) 336-182]

Szeptember 24–25. Nyíregyháza

Kiállítás: 24–25. (szombat–vasárnap)

Szervezi a Nyíregyházi egyesület.

Október 4–6. (kedd–csütörtök)

Debrecen, Agrártudományi Centrum

Debrecen, Böszörményi út 138 sz.

A Hallgatói Önkormányzat rendezésében.

Kiállítás: 4.: 8.00–18.00 óráig

5.: 8.00–18.00 óráig

6.: 8.00–16.00 óráig

Október 13–14. (szerda–csütörtök)

Debrecen, Diószegi Sámuel Közép- és Szakközépiskola

Kiállítás: 13.: 9.00–15.00 óráig

14.: 8.00–13.00 óráig

Keres–kínál

Keresek:

Egyesületünk iskola programja keretében sziklakert telepítéshez keresünk takarás nélkül kiültethető télálló fajokat, például *Echinocereus triglochidianus*, *Escobaria vivipara*, *Escobaria leei* növényeket. Ajánlatokat kérem szépen az egyesület címén közölni.

Kínálok:

Egyesületünk folyóirataiból az alábbi számok elfogytak: 1988./1 sz., 2001./2 sz., és 2002./2 sz. Ennek pótlása érdekében elkészítettük mind három folyóirat CD-változatát, mely megrend-

elhető: Darabonként 600 Ft+400 Ft postaköltség. Aki mind három folyóiratot egyszerre rendel meg annak 1800 Ft+400 Ft postaköltségért tudjuk küldeni.

Tirk Ferenc gyűjtőtárs értékesíteni kívánja gyűjteménye egy részét nemzetségenként, vagy egyedenként: *Ariocarpus*, *Astrophytum*, *Coryphantha*, *Echinocactus*, *Echinofossulocactus*, *Ferocactus*, *Gymnocalycium*, *Mammillaria*, *Melocactus*, *Turbinicarpus*, *Weingartia*, csileiek. Cím: Tirk Ferenc, 3903 Bekecs, Határ u. 4. (47) 368-970, (20) 935-09-19

Közgyűlési jegyzőkönyv

Készült: 2005. április 30.-án Nagyerdei Kultúrpark hivatalos helyiségében megtartott Magyar Pozsgagyűjtők Közhasznú Egyesületének (Debrecen) közgyűléséről.

Jelen vannak: A jegyzőkönyv 1. sz. mellékleteként csatolt jelenléti ív szerint.

Papp László az egyesület elnöke bevezetőként köszönti a megjelenteket és bejelenti, hogy a mai napra ismételten meghirdetett közgyűlés határozatképes a megjelentek számától függetlenül. Az első alkalommal 2005. március 18. re meghirdetett közgyűlés meghívójában azonos napirendi pontok kerültek meghirdetésre – amit a mai napon jelenlévők egyhangú szavazással elfogadtak – így a szabályos közgyűlésnek akadálya nincs. (Megjelent a „Debreceni Pozsgástár” c. folyóirat 2004. évi 4. számában, amit minden egyesületi tag megkapott.) Ezt követően előterjeszti a tervezett és meghirdetett napirendi pontokat, melyek egyhangú szavazással elfogadásra kerültek az alábbiak szerint.

1/ Levezető elnök megválasztása.

2/ Jegyzőkönyv vezető és hitelesítők megválasztása.

3/ Vezetőségi tagok, és témafelelősök újraválasztása, vagy megerősítése további egy évre.

4/ Beszámoló a 2004. gazdasági évről. (Tóth Norbert)

5/ Költségvetés előterjesztése a 2005. gazdasági évre. (Tóth Norbert) Kérdések és válaszokat követően az előterjesztett beszámoló elfogadása.

6/ Egyebek.

1/ Levezető elnök megválasztása

Tóth Norbert javaslatára Ficzer Miklós gyűjtőtársat a közgyűlés egyhangú szavazattal megválasztotta levezető elnöknek.

2/ Jegyzőkönyv vezető és hitelesítők megválasztása

A jegyzőkönyv vezetésére Tóth Norbert, a hitelesítésre Ficzer Miklóst és Papp Lászlót, akik vállalták, és akiket a közgyűlés egyhangú szavazattal elfogadásra került.

3/ Vezetőségi tagok, és témafelelősök újraválasztása, vagy megerősítése további egy évre

Egyhangú szavazással megválasztásra került: Elnöknek: Papp László.

Titkárnak: Horváth László

Gazdasági ügyintézőnek: Tóth Norbert

Magfelelősnek Szani Károly, és Nagy József.

4. Beszámoló a 2004. gazdasági évről

5. 2005. évi költségvetés előterjesztése .

A gazdasági beszámoló és költségvetési terv ismertetését követően feltett kérdések és erre adott válaszok:

A/ **Kérdés:** 2003. évet 147 ezer Ft összeggel zártuk. Mely egyben a 2004. évi nyitó egyenleg. A 2004 évi záró egyenleg pedig 355 ezer Ft. Ez javulást jelent?

Válasz: E záró egyenlegként kimutatott összegből még ki kell fizetni az egyesületünk folyóiratának 2004/4 számát, a postázási költséget, valamint a 120 ezer forintot a falinaptár készítésért. Ezekre kellett a pénzügyi fedezetet biztosítani.

B/ **Kérdés:** A beszámoló szóbeli részében elhangzott, hogy a 2004. évi postaköltség 319 ezer Forint volt. Ennek ismeretében került betervezésre 2005. gazdasági évben 360 ezer Ft. Ez az előre jelzett 5%-os növekedés ?

Válasz: Valóban az előrejelzések szerint a postai költség 5%-os emelését jelezték. Ezzel szemben jóval több. Például a postafiók bérleti díj 8000 Ft-ról 12 000 Ft-ra módosult (ez 50%). Tehát nagyon kell a postázási költségekre vigyáznunk, melynek elsődleges alapja, ha minden időben kerül kiadásra, és nem kell külön körlevelet küldeni.

C/ *Kérdés:* Tagdíj 2004 évben 869 ezer Ft volt. Ezzel szemben 2005 évre 810 ezer Ft lett tervezve.

Válasz: A tervezett összeg is csak remény. Sajnos az eddig ismert adatok szerint több mint 70 gyűjtőtárs nem fizetett 2005 évre tagdíjat. Új belépők szervezésével lehetne enyhíteni jelenlegi helyzetünkön, valamint azzal, ha a Debreceni Pozsgástár 4. száma elkészülne, és kipostázásra kerülne a Karácsonyra.

D/ *Kérdés:* Egyesületünk mennyi összeget kapott és azt mire fordítottuk a felajánlott jövedelemadó 1 %-ból. *Válasz:* APEH egyesületünknek két részletben összesen 292 e Ft összeget utalt át, amit üzemeltetési, azaz postázási költségekre fordítottuk.

E/ *Kérdés:* A pozsgásmagvak értékesítése 2004. évben 207 ezer Ft. volt. 2005 évre ezzel szemben 130 ezer forint lett betervezve.

Válasz. Az előző évhez viszonyítva a magok sokkal vontatottabban kerültek összegyűjtésre, így a maglista is később, és szerényebb kínálatot jelent meg. Ezt a helyzetet tovább rontotta, hogy gyűjtőtársak saját maglistájukat időben kiküldték, kb. amikor egyesületünk a folyóiratunk 3. számát postázta. Ez is jelenős tényező volt.

Feltett kérdésekre a megadott válaszokat követően a beszámolót a közgyűlés egyhangú szavazattal elfogadta.

6/ Egyebek

Molnár Imre gyűjtőtárs nem tudott megjelenni a közgyűlésen, mivel a miskolci gyűjtőtársak által szervezett kiállításon vett részt, így Tóth Norbertet kérte fel az alábbiak közlésére. Várható, hogy nem lesz elég bevételünk a legszükségesebb kiadásokra. Jelenleg ismert adatok szerint több mint 70 tag eddig nem fizetett.

Beszámoló a 2004. gazdasági évről

Előterjesztésben lévő főbb számok ezer Ft-ban:

u 2004. 01. 01. Nyitó egyenleg
Takarékszövetkezetnél 97 E Ft
Házi pénztárban 50 E Ft.
Összesen: 147 E Ft

v Összes – bevétel 2,096 E Ft

w Összes – kiadás 1,888 E Ft

x 2004-12-31 Záró egyenleg
Takarékszövetkezetnél 326 E Ft.
Házi pénztárban 29 E Ft.
Összesen: 355 E Ft.

Bevételek főbb számai:

Tagdíjakból 869 E Ft
Kamatbevételek 8 E Ft
Magvak, növények 207 E Ft
Kiadványok bevétele 513 E Ft
Hirdetési bevételek 80 E Ft
Kiállítások bevétele 108 E Ft
Egyéb bevételek 19 E Ft
SZJA-ból származó 1% bevétel 292 E Ft

(A 2005. 04. 30-án megtartott közgyűlés 2 sz. melléklete)

Költségvetés előterjesztése a 2005. gazdasági évre.

Tervezett éves bevétel:

Tagdíj: 810 E Ft
Magértékesítés: 130 E Ft
Hirdetésből: 80 E Ft
Könyvértékesítés: 5 E Ft
Pozsgás lapok és lefűzők: 280 E Ft
Folyóirat: 50 E Ft
Naptár: 9 E Ft
Jövedelemadó 1%-a: 250 E Ft
Kiállítások és egyéb bevételek: 227 E Ft
Összesen: 1,841 E Ft

Tervezett éves kiadások:

Folyóirat: 870 E Ft
Pozsgások c. kiadvány: 412 E Ft
Postaköltség: 360 E Ft
Könyvelés: 65 E Ft
Postafiók bérlet: 14 E Ft
Egyéb kiadások: 120 E Ft
Kiadások összesen: 1 841 E Ft

(A 2005. 04. 30-án megtartott közgyűlés 3 sz. melléklete)

Egyesületünk honlapja

Honlapstatisztika

A honlap, ami továbbra is a <http://dkke.movinet.hu> címen található, hónapról hónapra nagyobb látogatottságnak örvend. Statisztikailag a következő formában változik a látogatottság:

Év	Látogatott oldalak
2003	8 848
2004	147 255
2005 (októberig)	222 361

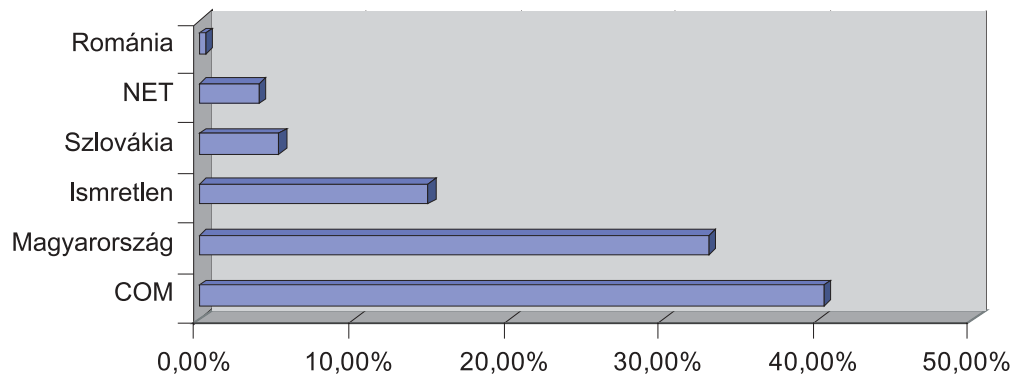
A honlapon elindult – igaz még kevesen használják ki – a fórum is. Eddig 49 regisztrált tag szerepel a honlapon.

A legolvasottabb oldalak:

- 1: Mag- és növénylisták
- 2: Keres–kínál rovat
- 3: Egyesület által kiadott képeslapok
- 4: Magyar honlapok
- 5: Egyesületi maglista

A honlapot a következő helyekről keresték meg, a listában azok az országok jelennek meg, ahonnan legalább 100 találatot regisztrált a rendszer. Itt jegyezném meg, hogy sok magyarországi megkeresés is szerepelhet a .com, .net és az ismeretlen kategóriában.

Kádár I. Csaba

MAGAKCIÓ

Megkérjük kedves tagtársainkat, hogy magadományaikkal az idén is támogassák az egyesület maglistáját.

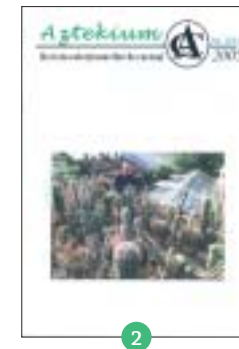
Felajánlásaikat az alábbi címek valamelyikére juttassák el:

Szani Károly, 4032 Debrecen, Lehel u. 10. XIV/111.
Molnár Imre, 4032 Debrecen, Poroszlay u. 38. II/5.

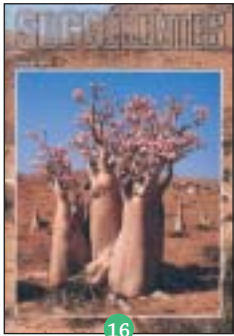

Megjelent a Magyar Kaktuszgyűjtők Országos Egyesülete és a Magyar Pozsgásgyűjtők Közhasznú Egyesülete (Debrecen) által kiadott új falinaptár. Megrendelhető az egyesületek címén, ára tagoknak 900, nem tagoknak 1000 Ft+postaköltség.

16

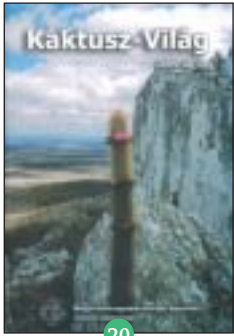
17

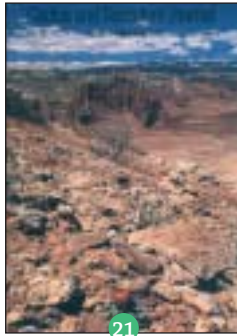
18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

Asklepios 92/2005., angol ISSN 0260-9533

Címlapfotó: *Rahionacme grandiflora*

Fotó: Chris Moore

Aztekium 2005/No. 33, román

ISSN 1454-5349

Címlapfotó: Petre Dobrota növényei között.

Cactaceae etc. 1/2004, szlovák

ISSN 1335 8952

Címlapfotó: *Astrophytum myriodtigma*

Cactaceae etc. 2/2004, szlovák

ISSN 1335-8952

Címlapfotó: *Pachyppodium lamerei* Drake

Cactaceae etc. 3/2004, szlovák

ISSN 1335-8952

Címlapfotó: *Thelocactus matudae*

Lau/et Sánchez-Majorada.

Cactus & Co. VI. évf. 2002/1, olasz

ISSN 1129-4299

Címlapfotó: *Ferocactus gracilis*

Cactus & Co. VI. évf. 2002/2, olasz

ISSN 1129-4299

Címlapfotó: *Mammillaria perezdelarosae*

Kaktusy 2004/3, cseh

ISSN 0862-4372

Címlapfotó: *Gymnocalycium spegazinii* subs. *cardenasianum* var. *cardenasianum*.

Fotó: Rudolf Slaba

Kaktusy 2004/4, cseh

ISSN 0862-7372

Címlapfotó: *Gymnocalycium horstii*

Fotó: Stanislav Stuchlik

Suculentas 2003/3 No 23, spanyol, Barcelona

Címlapfotó: *Pachipodium bispinosum*

Fotó: Ferran Betrián

Suculentas 2003/4 No 24, spanyol, Barcelona

Címlapfotó: *Echinopsis (Trihocereus) huascha* (Weber) Friedrich & Rowley

Fotó: Jaume Simó

Suculentas 2004/1 No 25, spanyol, Barcelona

Címlapfotó: *Crassula* cv. „Jade Necklace”

Fotó: Ferran Betrián

Suculentas 2004/2 No 26 (spanyol, Barcelona)

Címlapfotó: *Copiopoa* sp.

Fotó: Jaume Simó

Gymnocalycium 18 évf. 2005/1, osztrák

ISSN 1017-9178 II oldal * 599-614*

Succulentas 2004/4, monakói

ISSN 0258-5359

Címlapfotó:

Succulentas Special 2004, monakói

ISSN 0258-5359

Címlapfotó:

Succulentas Special 2005, monakói

ISSN 0258-5359

Bemutatja Francia kerteket.

Külön füzetben kiadásra került

A 2005 évi maglista és

A 2005 évi program tervezet

Cactáceas y Succulentas 2005/1, mexikói

ISSN 0526-717X

Címlapfotó: *Stenocereus alamosensis*.

Fotó: Salvador Arias Montes

Kaktusz-Világ 2005. április

ISSN 0209-9152

A Magyar Kaktuszgyűjtők Országos Egyesülete szakmai tájékoztatója szakmai tájékoztatója.

Címlapfotó: *Virágzó Arrojadoa narylanae*

SOARES FILHO & MACHADO.

Fotó: Gérard Delanoy

Cactus and Succulent Journal 2000/1, amerikai

72. évfolyam ISSN 0007-9367

Címlapfotó: Utah állam beli Capital Reef keleti széle.

Fotó: Rob Skillin

Cactus and Succulent Journal 2000/2, amerikai

72. évfolyam ISSN 0007-9367

Címlapfotó: *Ariocarpus kotschobeayanus*

Fotó: Rob Skillin

Cactus and Succulent Journal 2000/3, amerikai

72. évfolyam ISSN 0007-9367

Címlapfotó: *Neoporteria senilis* (or *Eriosyce senilis* in Katterman's revision

Fotó: John N. Trager

Cactus and Succulent Journal 2000/4, amerikai

72 évfolyam ISSN 0007-9367

Címlapfotó: *Euphorbia columnaris*

Fotó: Jonh N. Trager

Cactus and Succulent Journal 2000/5, amerikai

72 évfolyam ISSN 0007-9367

Címlapfotó: *Boswellia*

Fotó: Bursera and Commiphora.

Cactus and Succulent Journal 2000/6, amerikai

72 évfolyam. ISSN 0007-9367

Címlapfotó: *Piarenthus pincatus*

Fotó: Andreas Laras

Cactus and Succulent Journal 2005/2, amerikai

77 évfolyam ISSN 0007-9367

Címlapfotó: *Melocacti* of Chapada Grande

Fotó: Dan Mahr

Molnár Imre

Debrecen

Albinizmus

A klorofilképzés hiányának tünete. Az ilyen növények életképtelenek, a csírázás után rövidesen elpusztulnak saját gyökerükön. Csak feloltva tarthatók.

Átnövés (prolificatio)

Olyan növényi rendellenesség, amelynél a növényi szerveken járulékos képlet jelenik meg, pl. a Rebutia termése sarjja alakul.

Bimbó (gemma)

A virágtakaró levelekből kialakult virágrügy. A lepellevelek kifejlődésük közben a külső felületükön gyorsabban növekednek, ezért a virágrügy ez idő alatt zárva marad. Felnyíláskor a takarólevelek belső oldala nő erősebben, és ezért kifelé hajlik.

Prof. Helia Bravo Hollis

(1901–2001) neves mexikói kaktuszkutató, Mexico városi Egyetem Biológiai Intézetének professzornője. Az Iconografia de las Cactaceas Maxicanas elindítója és szerkesztője. Számos új mexikói kaktuszfaj felfedezője és leírója

Csészelevél (sepalum)

A különmemű virágtakaró levelek egyik tagja. Jelentése a faj későbbi származására, „fiatalabb” voltára utal. A kaktuszféléknél a csészelevelek hiányoznak, az ivarszerveket a spirális szerkezetű egynemű virágtakaró – lepel – veszi körül.

Disszimiláció

A lebontó anyagcsere-folyamatok összessége. A folyamatok következménye az asszimilációs termékek felbomlása. Legismertebb folyamata a növényi légzés és az erjedések.

Michael Adanson (1727–1806)

Francia természettudós, 1748-1753 között az afrikai Szenegálban élt, ahonnan hatalmas növénygyűjteménnyel tért haza. 1757-ben kiadott nagyszabású művét a Histoire naturelle du

Sénégalban amelyben berajzolta és leírta a majomkenyérfát és baobabnak nevezte el. A név valószínűleg az arab bu hibab szóból származik, ami „sokmagvú termést” jelent. Linné bár ismerte Adanson nevével – az egész nemzetséget a francia tudósról Adansonia-nak – a majomkenyérfát *Adansonia digitana*-nak nevezte el. (Irodalom: Robert Čeman: Élő természet – növényvilág 2001, Geobook.)

Friedrich Welwitsch (1806–1872)

Osztrák botanikus. Délnyugat-Afrika kősivatagait járva egy különleges, egyedi növényt fedezett fel. A bennszülöttek tumboanak vagy odzsitumboanak hívták, ami „nagy urat” jelent. Felfedezéséről Welwitschia mirabilisnek nevezték el. (Irodalom: Robert Čeman: Élő természet – növényvilág 2001, Geobook.)

Pikkelylevelek (folia squamosa)

A virágcső függelékei. A spirális rendeződésű lepellevélsorok csőkevényes tagjai a virágcsövön. A pikkelyek mérete a virág koronája felé fokozatosan nő.

Salm-Dyck (SD)

Salm-Reifferscheidt-Dyck. herceg (1773-1861). Korának neves amatőr botanikus- és kaktuszismerője. Neves gyűjtemény alapítója. Szerzője a korabeli idők legjelentősebb kaktuszirodalmának, a Cactaceae in Horto Dyckensi cultaenak. (1850, Bonn).

Sziklevél (cotyledon)

A növény egyedfejlődése során – a csíra testén – létrejött első levél. A sziklevek a kaktuszféléken belül is eltérő alakúak. Az ősbibb nemzetségekre (*Pereskia*, *Opuntia*) a nagy felületű, ovális sziklevek, a később kialakultakra a csőkevényesség redukálódott sziklevek jellemzők.

Wright, Carles (1811–1885)

Texasban a botanika professzora. Részt vett az USA – Mexikó államhatár kijelölésében, és közben kaktuszokat gyűjtött. Növényeit Assa Gray publikálta *Plantae Wrightianae* címmel. 1885-től botanikai expedíciót vezetett Kubában, ahol sok új fajt gyűjtött. Nevét több növény is őrzi.

Ficzere Miklós
Debrecen

VITAFlóra növénytápoldatok

Kaktuszokhoz és pozsgásokhoz

Összetétel: 3,5% N; 7,5% P₂O₅; 7,5% K₂O + Fe, Mg, Zn, Mn, Cu, B, Mo
A kaktuszok és pozsgások tápanyagutánpótlására a **Vitaflóra Kaktusz tápoldat** az ideális megoldás. Magas foszfor és káliumtartalma miatt a kaktuszok erőteljesen virágoznak, növekedésük kiegyensúlyozott marad. Összetétele messzeemenően megfelel a Buxbaum-féle követelményeknek. 5,0 literes kiszerelésben is megrendelhető!

Speciális Vitaflóra tápoldatok további növényekhez

VITAFLÓRA Kft. 8248 Nemesvámos, Muskátlí u. 1096.
Tel: 88-505750; e-mail: mail@vitaflora.hu

Király és Né Kft.

2244 Úri, Ady E. u. 65.
Telefon: 29/456-492, 30/9342-065

• *Balkonláda*

• *Műanyag cserepek kerek és szögletes kivitelben*

• *Akasztható kaspók*

• *Szaporító tálca*

• *Szemenkénti vetőtálca*

• *Névtáblák*

72.
74.

73.
75.

